

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
decembrie 2012 (Anul IV) Nr. 12 (46)

BOEM@

Live Literature

Decembrie 2012 (Anul IV) Nr. 12 (46) - 40 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida ASPRA

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

12 / 2012

COLEGIUL DE REDACȚIE

DIN CUPRINS

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor șef adjunct: Victor Cilincă

Redactori: Paul Sân-Petru, Coriolan Păunescu, Saint-Simon Ajarescu, Constantin Oancă, A. G. Secară, Dimitrie Lupu, Patricia Lidia, Cristina Roșu, Cosmina Cosma, Cristina Dobreanu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Neculai

Colaboratori:

Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Adalbert Gyuris (Germania), Melania Cuc (Bistrița), Tănase Carașca (Tulcea)

Poezie: **Denisa Lepădatu** (p.10), **George-Nicolae Stroia** (p.19), **Eugen Tudorache** (p.24), **Marilena Velicu** (p.27)

Proză: **Bogdan Munteanu:** Marișca / Petru (p.22)

Cronică de carte: **Gheorghe A. Stroia:** Un nou început, o nouă amintire - Reverberații dinspre lumea inocenței (p.6), **Petre Rău:** Poarta raiului deschisă cu poezia (p.7) / Poezia ca respirație a universului: Liliana Petcu - "Poezia cuvintelor" (p.13), **Cezarina Adamescu:** Georgeta Muscă-Oană - "Soarele copilăriei" (p.11)

Note lectură: **Gheorghe A. Stroia:** Nevoia de a (re)povesti / (re)scrie natura umană prin pilde cu ziditoare cuvinte în spus: "Povești rucărene" de Ioan Muțiu (p.9), **Gheorghe Bucur:** Tulcea, la 1970 - autor Nicolae Ariton (p.28)

Eseu: **Camelia Constantin:** Gânduri/Lumea din oglindă (p.15), **Cosmina Cosma:** Influența psalmilor în limba română, partea a II-a (p.16), **Ioana Dinescu:** Haiga - Doar o completare vizuală a haiku-ului? (p.25), **Coriolan Păunescu:** Adevărata naștere a presei în România, partea I (p.34)

In memoriam: **Livia Ciupercă:** Ofrandă poetului la zi de amintire - Ioan Alexandru (p.20)

Eveniment: **Redacția:** Festivalul Național de Literatură "Prietenia cuvintelor", Galați, 30 noiembrie 2012, ediția a II-a (p.3), **A.A.F.R.:** Expoziție de fotografie la Ekaterinburg (p.8), **Patricia Lidia:** A venit iarna / Așteptându-l pe Moș Crăciun / Noaptea de Crăciun (p.36), **Redacția:** Urări de sărbători (p.37)

Lumea copiilor: **Ștefan Radu Mușat:** Poezii (p.31)

Istorie: **Tudose Tatu:** "Cheia Dunării" împărătești (p.33)

Cărți: **Redacția:** Cărți sosite la redacție (p.38-39)

Grafică:

Coperta I: **Maurits Cornelis Escher** - Artă geometrică

Coperta a IV-a: **Claude Monet** - The Red Kerchief Portrait

Interior: **Roland Voinescu** (foto), **Elena-Liliana Fluture**

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,

petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376, 0336 800313**

ADRESA REDACȚIEI: Str. Cloșca, Nr. 1,

Bloc PS11, Sc. 8, Ap. 186, Galați, 800324

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură și Artă

www.boema.inforapart.ro

Festivalul Național de Literatură "Prietenia cuvintelor"

Ediția a II-a - Galați, 30 noiembrie 2012

Vineri, în ultima zi de noiembrie, adică de Sfântul Andrei, în incinta Muzeului "Casa Cuza Vodă" din Galați s-a desfășurat Festivalul Național de Literatură "Prietenia cuvintelor", organizat de asociația culturală ASPRA - Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice, Revista literară Boema, cu sprijinul Cenaclului literar online "Noduri și Semne".

La eveniment au participat numeroși iubitori de literatură din Galați, ca și din întreaga țară: din Constanța - poeta Mihaela Meravei și scriitorul Roland Florin Voinescu, din Tulcea - poeziile Olimpiu Vladimirov, Tănase Carașca și Mircea-Marcel Petcu, din București - poeta Liliana Petcu și filosoful Tudor Petcu, din Iași - poeta Elena Amariei, din Brad, Hunedoara - poeta Claudia Adam, din Piatra Neamț - poetul Vasile Pintilie, din Tg. Cărbunești, Gorj - poetul Tudor-Gheorghe Calotescu, din Tecuci - poetul Dionisie Duma, din Corod, jud. Galați - scriitorul Constantin Oancă, din Târgu Neamț etc.

Lucrările au fost conduse pe un prezidiu din care au făcut parte scriitorii Petre Rău, Paul Sân-Petru, C-tin Oancă, Coriolan Păunescu, Istrate Aurica, Denisa Lepădatu și Claudia Adam.

În prima parte a lucrărilor au fost prezentate publicului cele trei antologii colective de creații literare apărute în acest an, sub îngrijirea asociației culturale ASPRA, la editura InfoRapArt din Galați, cuprinzând selecții reprezentative din creațiile unor autori de literatură: "Cuvântul ca o pradă" (martie), "Pe strada inimii, cuvântul"

A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice
ÎN COLABORARE CU
REVISTA LITERARĂ BOEMA, CENACLUL LITERAR ONLINE "NODURI ȘI SEMNE"
MUZEUL "CASA CUZA VODĂ" GALAȚI

ORGANIZEAZĂ:
**FESTIVALUL DE LITERATURĂ
PRIETENIA CUVINTELOR**
EDIȚIA A II-A
din program:

1. Prezentarea antologiilor de creație literară – ASPRA, în anul 2012
2. Editura InfoRapArt - prezentarea cărților apărute în anul 2012
3. Lansări de carte: **Aurica Istrate** (Galați) - *Toamna cuvintelor desculte*, **Claudia Adam** (Brad - HD) - *Singurătatea cărării*, **Denisa Lepădatu** (Galați) - *Șoapte de cafea*, **Vasile Pintilie** (Piatra Neamț) - *Descați prin roua proaspăt cossită*, **Mihaela Meravei** (Constanța) - *Viața pe verticală*, **Mariana Kabbout** (Galați) - *Trup și suflet*, **Liliana Petcu** (București) - *Poezia cuvintelor*, **Georgeta Muscă-Oană** (Galați) - *Soarele copilăriei*, **Tudor-Gheorghe Calotescu** (Tg.Cărbunești) - *Într-o lume ogilindă*, **Paul Sân-Petru** (Galați) - *Flinta mea de vânt și măr aprit*, **Petre Rău** (Galați) - *Eden în cădere*
4. Cărți ale membrilor cenaclului literar online "Noduri și Semne"
5. Lectură publică - poezie, proză, eseu
6. Premiile revistei Boema pe anul 2012
7. Dezbateri și dialog cu publicul, cocteil, cafea etc.
8. Vizitarea orașului Galați pe aleile sărbătorii sale de Sf. Andrei

30 Noiembrie 2012, ora 11
la
Muzeul "Casa Cuza Vodă" Galați

Moderatori: scriitorii **Petre RĂU**, **Paul SÂN-PETRU**, **Aurica ISTRATE**

Anunțul festivalului

(iulie) și "Leagănul lire" (noiembrie). S-a făcut referire la spațiul generos alocat fiecărui autor în parte (10-20 pagini), despre conținutul calitativ superior datorat unei selecții atente efectuate de către scriitori profesioniști, ca și despre calitatea copertelor și a design-ului interior, a materialelor și lucrărilor tipografice și, nu în ultimul rând, a prefețelor consistente semnate de fiecare dată de câte un scriitor profesionist și cuprinzând caracterizarea cu obiectivitate a textelor fiecărui autor.

În partea a doua a programului Editura InfoRapArt a prezentat cărțile pe care le-a scos în acest an, precum și caracteristicile principale ale acestora. S-a vorbit astfel despre calitatea din ce în ce mai pronunțată a lucrărilor executate, despre o creștere semnificativă a cererilor de editare de cărți, cu precădere a celor din domeniul literaturii.

Temele de dezbateri care au fost puse în discuție s-au referit în principal la trei chestiuni importante ale producției de carte, despre edituri și legalitate:

(continuare în pag. 4)

a) Legea 111/1995 privind depozitul legal de documente (privind obligația editorilor de carte de a depune 7 exemplare la Biblioteca Națională a României - *Depozitul Legal*, din care distribuția decurge astfel: 1 exemplar pentru Depozitul legal propriu, 1 exemplar pentru semnalare statistică și elaborarea Bibliografiei naționale curente a României și 1 exemplar destinat schimbului internațional de publicații; apoi câte un exemplar la: Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga" Cluj-Napoca, Biblioteca Centrală Universitară "Mihai Eminescu" Iași, Biblioteca Centrală Universitară "Eugen Todoran" Timișoara; la acestea se mai adaugă un exemplar care se predă la Depozitul Legal de la nivel local, mai precis la Biblioteca Județeană, sau, după caz, la Biblioteca Metropolitană București.

b) Problema *corecturii* de carte la edituri

c) Semnificația și necesitatea amplasării *codului de bare* pe cartea editată.

Poetul Tudor-Gheorghe Calotescu într-o intervenție... poetică

A urmat apoi cel mai lung punct din program: lansarea de carte, cu nu mai puțin de 11 participanți. Autorii sunt doar o parte dintre cei care au scos anul acesta o carte la editura InfoRapArt și și-au exprimat dorința să-și lanseze cartea cu acest prilej. Iată-i pe toți aceștia cu cărțile lor: Aurica ISTRATE (Galați) - "*Toamna cuvintelor desculte*" (versuri), Claudia ADAM (Brad, Hunedoara) - "*Singurătatea cărării*" (versuri), Denisa LEPĂDĂTU (Galați) - "*Șoapte de catifea*" (proză), Vasile PINTILIE (Piatra Neamț) - "*Descuț prin roua proaspăt cosită*"

Scriitorul Tănase Carașca, în recital

(versuri), Mihaela MERAWEI (Constanța) - "*Viața pe verticală*" (versuri), Mariana Eftimie KABBOUT (Galați) - "*Trup și suflet*" (versuri), Georgeta MUSCĂ-OANĂ (Galați) - "*Soarele copilăriei*" (versuri pentru copii), Liliana PÊTCU (București) - "*Poezia cuvintelor*" (versuri), Tudor-Gheorghe CALOTESCU (Tg. Cărbunefști, Gorj) - "*Într-o lume oglindă*" (versuri), Paul SÂN-PETRU (Galați) - "*Ființa mea de vânt și măr oprit*" (versuri), Petre RĂU (Galați) - "*Eden în cădere*" (versuri).

Un moment de respiro, pauza de cafea

Desigur, timpul acordat fiecărui autor care și-a lansat cartea nu a fost prea generos. Fiecare dintre aceștia a fost prezentat succint, biografic dar și prin cartea pe care a dorit să o arate publicului. În general, prezentarea cărților a fost făcută de către scriitorii profesioniști, dar și alții dintre cei care au apucat să citească textele. De asemenea, autorul a avut ocazia să lectureze din cartea lansată, în fața auditoriului, poeme reprezentative.

La lectura publică prevăzută în programul festivalului au participat, cu recitări repetate, cu cele mai frumoase dintre creațiile lor literare, următorii poeți, consacrați sau aflați în pragul consacrării: Constantin Oancă, Aurica Istrate, Paul Săn-Petru, Denisa Lepădatu, Petre Rău, Coriolan Păunescu, Dionisie Duma, Cezarina Adamescu, Olimpiu Vladimirov, Mariana Eftimie Kabbout, Georgeta Muscă-Oană, Claudia Adam, Tănase Carașca, Mircea-Marcel Petcu, Liliana Petcu, Vasile Pintilie, Dana Burghilea, Roland Florin Voinescu ș.a.

Vedeta festivalului, eleva de 10 ani și scriitoarea Denisa Lepădatu

(continuare în pag. 5)

Cântărețul de muzică folk Ionuț Mihnea a fost prezent în festival cu un frumos recital de muzică și poezie, parte din compoziții având la origine chiar versurile unor poeți prezenți la eveniment cu lansări de carte.

Nu a lipsit nici muzica la festival. Poezie și muzică folk, cu Ionuț Mihnea

A urmat apoi prezentarea unor cărți ale autorilor prezenți, cărți care au fost scoase în acest an la alte edituri românești. Astfel, auditoriul a putut afla despre cărțile autorilor Cezarina Adamescu, Roland Florin Voinescu, Tudor Petcu, Mircea-Marcel Petcu, Mariana Kabbout ș.a.

Festivitatea de premiere a avut ca obiectiv acordarea unor diplome de merit tuturor autorilor care și-au lansat cartea cu acest prilej, și acordarea următoarelor premii și distincții ale revistei literare Boema: Constantin OANCA (Corod, Galați) - Premiul pentru întreaga activitate literară, Denisa LEPĂDATU (Galați) - Premiul pentru cel mai spectaculos debut, Tănase CARAȘCA (Tulcea) - Premiul pentru cel mai bun colaborator al revistei, Luca CIPOLLA (Italia) - Premiul pentru cel mai bun colaborator din străinătate, Ana Maria CHEȘCU (Iași) - Premiul pentru cel mai bun eseu.

Festivitatea de premiere

La sfârșitul sesiunii de lucrări oaspeții au fost invitați pe aleile animate de sărbătorile orașului Galați, la deschiderea Târgului cu zeci de meșteri populari ce au expus produse tradiționale, demonstrații de meșteșuguri ale artizanilor din toate zonele etnografice ale României și Republicii Moldova, comercianți stradali etc., cu prilejul

Festivalul Național de Literatură
"Prietenia cuvintelor"
Galați, 30 noiembrie 2012

I. Diplome de merit pentru lansări de carte
din partea asociației culturale ASPRA:

AURICA ISTRATE (Galați) - "Toamna cuvintelor desgule", versuri, **CLAUDIA ADAM** (Brad, Hunedoara) - "Singurătatea cărării", versuri, **DENISA LEPĂDATU** (Galați) - "Șoapte de catifea", proză, **VASILE PINTILIE** (Piatra Neamț) - "Descult prin roua proaspăt cosită", versuri, **MIHAELA MURAVEI** (Constanța) - "Viața pe verticală", versuri, **MARIANA KABBOUT** (Galați) - "Trup și suflet", versuri, **GEORGETA MUSCĂ-OANĂ** (Galați) - "Soarele copilariei", versuri, **LILIANA PETCU** (București) - "Poezia cuvintelor", versuri, **TUDOR-GHEORGHE CALOPEȘCU** (Fg. Gărbunestii, Gorj) - "Într-o lume oglindă", versuri, **PAUL SĂN-PETRU** (Galați) - "Ființa mea de vânt și măr oprit", versuri, **PETRE RAU** (Galați) - "Elen în cadere", versuri.

II. Premiile revistei literare Boema:

CONSTANTIN OANCA (Corod, Galați) - Premiul pentru întreaga activitate literară, **DENISA LEPĂDATU** (Galați) - Premiul pentru debut, **TĂNASE CARAȘCA** (Tulcea) - Premiul pentru cel mai bun colaborator al revistei, **LUCA CIPOLLA** (Italia) - Premiul pentru cel mai bun colaborator din străinătate, **ANA MARIA CHEȘCU** (Iași) - Premiul pentru cel mai bun eseu.

A.S.P.R.A.
Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Premii și distincții acordate

pomenirii Sfântului Apostol Andrei, patronul orașului, pe esplanada de la Potcoava de Aur, dar și pe aleile dinspre faleză. Startul distracției a fost dat vineri, 30 noiembrie, orele 19, când s-a deschis concertul susținut, printre alții, de către Ovidiu Lipan Țandărică și invitații săi: Fanfara Zece Prăjini, Stelu Enache, "Bosquito" și "Balkano"; apoi a continuat sâmbătă cu "Bere Gratis", Biu Marquette & Carribbean Band" și Silvye și duminică, cu un minunat regal folcloric susținut de Petrică Mătu Stoian (recital) și concertul „Lăutarii” al maestrului Nicolae Botgros.

Festivalul de Literatură a continuat însă, în aceeași seară de vineri, cu o masă festivă oferită de către ASPRA și sponsorii săi, prilej cu care lecturile poetice, dezbaterile, schimbul de opinii, de cărți și autografe, s-au prelungit până târziu în noapte, ba chiar și la reîntâlnirea întâmplată în cea de-a doua zi.

Discursul scriitoarei Cezarina Adamescu

Gheorghe A. STROIA

Un nou început, o nouă amintire

- REVERBERAȚII DINSPRE LUMEA INOCENȚEI -

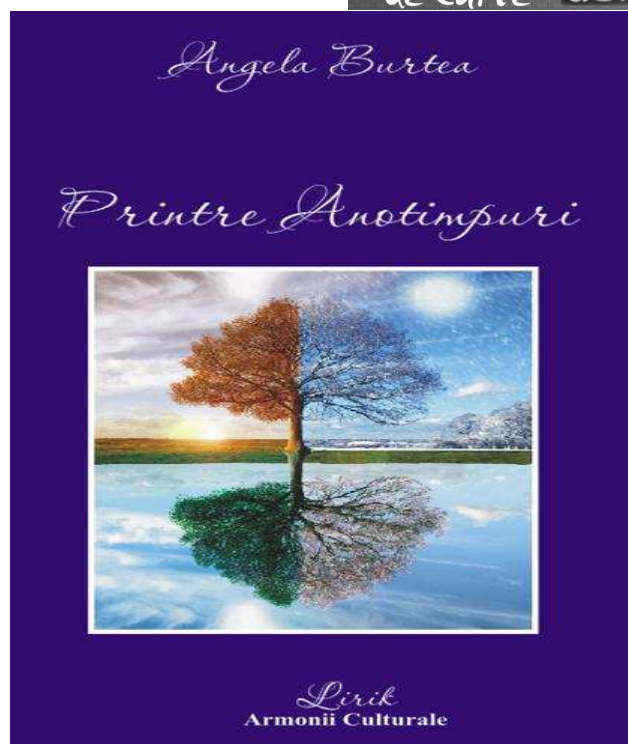
E limpede ca lumina zilei că - prin poezie - sufletul reușește să surprindă culorile primăverii crude, revărsate în aurul holdelor verii, stropite cu lacrimile grăbite ale toamnei și, apoi, acoperite de zăpezile iernii. În fiecare suflet, în fiecare om, se nasc - din izvoarele profunde ale firii, succedându-se cu viteze incredibile - anotimpuri, ca rezultate ale curgerii implacabile a timpului, dincolo de limite, dincolo de înțelegere, dincolo de lume sau de viață. Există, pentru fiecare om, un ciclu al anotimpurilor, pe care unii se grăbesc să-l traverseze, alții se străduiesc să-i facă mai lentă curgerea. Există oameni, însă, care trăiesc „suspendați” între anotimpuri, convertind parcurgerea acestora în minunatele vârste ale descoperirii și, de ce nu, ale evoluției către înalte sfere. Acești temerari își regăsesc de fiecare dată forța de a se naște, de a crește și de a se neantiza cu fiecare clipă, pentru ca în momentul de timp imediat următor să renască, reluându-și sisifical ciclu uman, al cărui nume generic poate fi **PRINTRE ANOTIMPURI**.

Dedicată nobilei cauze de slujitor al culturii, făcând din fiecare apariție literară proprie un eveniment în sine, Angela Burtea, după „atacarea” în forță a prozei (apanajul maturității), reușește să publice un prim volum de poezie (ca dovadă a incontestabilei sale tinereți spirituale). **Printre anotimpuri** realizează un inventar tematic a două vârste, alăturând în aceeași lucrare, inocența și dorința de cunoaștere - caracteristice Copilăriei, cu melancolia și dorurile arzătoare - caracteristice Maturității. Practic, fiecare parte a volumului de față este o extensie a celeilalte, realizând trecerea logică a înmuguririi spre inflorescență ori a inflorescenței spre rodul, visând la următoarea înmugurire. Versurile Angelei Burtea sunt pline de contraste, stările pe care poeta le induce seamănă cu cerul înaintea de furtună, dominat de griul incertitudinii, din care transpare albastrul speranței.

În prima parte, adultul, readus în postură de copil, simte cu putere, vibrează, râde și se bucură - trădând inocență, lucru realizat de către autoare prin adaptarea versurilor la nivelul de înțelegere al micului cititor. E o realitate logică, având în vedere că autoarea este în permanență, prin profesie, aproape de copilul dezinvolt, căruia îi cunoaște nevoile, limitele, dar și performanțele cognitive. Astfel, mirat ca **Puiul de cucă** și întrebându-se **Cine pe cine?**, copilul are dorința de a observa **Păpădia** și **Crizantema**, de a se bucura de **Primăvara** pe care o poartă în suflet. În zburdalnică joacă, alături de **Mițu** și de prietena sa, **Măriuca**, alintat ca un **Vânt de primăvară**, din **Zori de zi** și până într-o **Noapte lină**, copilului îi place să strige **Mi-e dor de tine, tată!** **Un cocoș și o găină** sunt eroii poveștii de seară a **Mamei** pe care până și **Vecinii** o ascultă curioși, pe la ferestre. Din timp în timp, **Învățătoarea** adresează inocentului un **Îndemn**: „**Colindă, copile cu glasul bogat ca Darul toamnei și fă ca zborul tău spre înălțimi să fie Păsările toamnei!**”

În partea a doua, adultul, readus în postură de privitor retrospectiv către copilărie, încă mai visează, adâncindu-și dorurile, suferind, manifestând în tăcere sau protestând împotriva nedreptăților sociale, morale, dove-dindu-se un vajnic apărător al țaranului român și cinstind, în glorie, sacrul colț de lume: **România**.

Boem@ 12 / 2012

Printre Anotimpuri, cu amare **Aduceri** - aminte, manifestând un ubicuu **Dor de Părinți**, adultul vorbește despre o **Stare de fapt** ce-l revoltă, sătul de atâta **Așteptare**. **Trecerea timpului** este pentru el, uneori caldă **Ploaie de vară**, alteori **Dorul care doare...**, păstrându-și, însă, intactă înțelepciunea de a recunoaște că **Nimic nu este întâmplător**. Realitatea cotidiană îi întărește convingerea că **Nimic nu e sta-tornic încă...** **Țăranul** sau - mai bine zis - **Un om și-o frunză** doinește, încă, **Pacea verii**, transformând **Umbra morții** în **Drum spre credință**. **Femeia** este când **Suflet umbrat**, când **Lumină străvezie**, o lacrimă de aur în **Ochii României** sau nemuritoare **Colindă de dor**, ce se întreabă, cu uimire: **Mai vine Moșul pe la mine?** Descoperindu-se pe sine, autoarea strigă: „**Femeie...! Știi că Ești doar o amintire... frumoasă sau fragilă ca Un fulg de nea?**” Alteori protestează, de pe meterezele unei curate simțiri românești: „**Privește, omule! la aminte, Țăran român, Căinii de rasă sunt hotărâți să-țiucidă Frunza, să-ți ia Copilul, Amintiri (le), iar pe tine să te arunce printre Lumini și umbre!**”

Ca o concluzie asupra celor expuse se poate spune despre poezia Angelei Burtea că are toate „ingredientele” necesare unei lirici de calitate: forță, vigoare, dar și suplețe, melodicitate, sentiment, implicare, stil și eleganță, chiar dacă autoarea scrie poezie-gând, fără a face din aceasta o aspirație către notorietate. Poetul - așa se dovedește a fi - un om simplu, dar atât de complicat, vorbind despre înțelesuri într-un mod mai puțin înțeles, despre cer (patria răvnită) mai mult decât despre pământ (patria fizică), despre puterea spiritului (nemurire) mai mult decât despre neputințele trupului (vremelnicie).

Ce este - până la urmă - **Printre Anotimpuri**? „**Descântec - / cu aripi de cântec, / un foc - / purtător de noroc, / o mare - / plină de visare, / un cer scăpătat - / fulgerat de păcat.**”

Petre RĂU

Poarta raiului deschisă cu poezia

Aflat la a treia apariție editorială (vezi și volumele anterioare "Ora de identitate", 1993, editura Porto-Franco, Galați și "Emigrantiada", 2004, editura Harvia, Tulcea), poetul Ioan Gheorghiuță - care semnează uneori și cu pseudonimul Ion Caesarion - își înscrie poemele din noul său volum - intitulat "Undeva la poarta raiului" și publicat în 2010 la editura Ex Ponto din Constanța - în aceeași linie știută a liricii sale, optând pentru o franchețe a confesiunii și o arie mai largă a tematicii abordate.

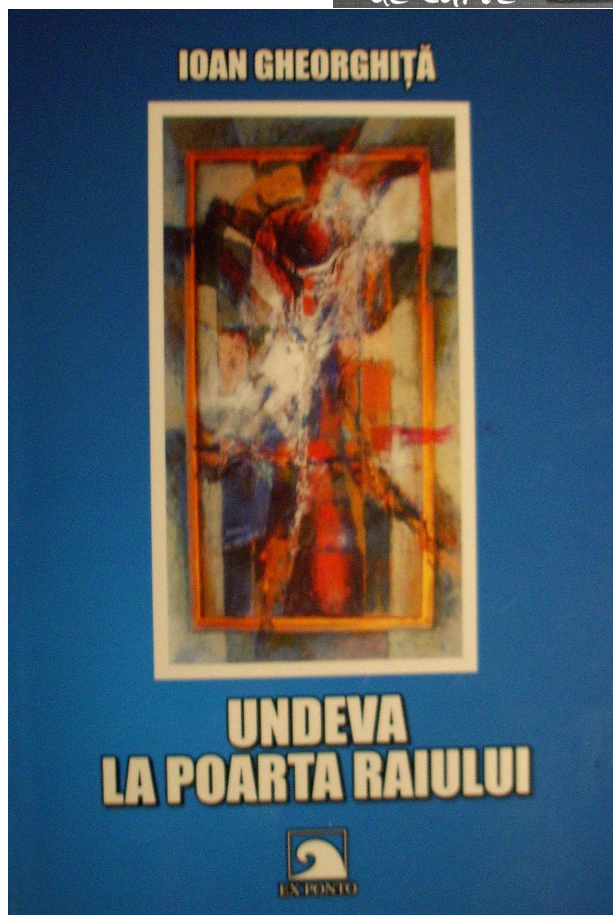
Titlul cărții, dar mai cu seamă conținutul ei, îl recomandă pe poet drept un nostalgic iremediabil, cu stări sufletești dintre cele mai mlădioase, atingând uneori pioșenia, pline de dragoste și respect, cu multă sfială interioară, cu reflecție profundă până la abordări filosofice îndrăznețe, parțial și cu unele elanuri afective și expansive, mai ales de natură extatică.

Autorul se mișcă dezinvolt, așa cum am precizat pe o bogată arie tematică, cultivând în special reveria ca stare de spirit cu antenele îndreptate permanent și crepuscular spre înapoi, spre aduceri aminte sau spre nostalgice metamorfoze viețuite cândva cu bucurie: "*din tăcere am trecut la iubire, / o iubire lină ca pietrele de izvor / o iubire mai albastră ca marea, / ah, cât de verde visam uneori, cât de aproape pieream când și când!*" (Din tăcere am trecut la iubire).

Dimensiunea erotică a versurilor este una mai temperată, dar cu aceeași aplecare spre candoare, discreție și alint, fără efuziuni evidente sau exuberanță voit întreținută. Trăirile sunt însă intense, arderile interioare defulează în revelatoriu, rezonanța ne încredințează de sensibilități autentice, iată esențe ale liricității poeziei lui Ioan Gheorghiuță. În fapt, poezia erotică nu acoperă sensul exact al temei, este o poezie a discreției, a nostalgiei, mai degrabă un parfum de poezie a iubirii. Forța cuvintelor și așezarea lor cu rânduială în poeme constituind adevărate dantelării lirice potențează reverberații unitare, fie ele și în sonori stănesciene: "*din pământ ies sentimentele / și se urcă până la cer, / se fac păsări, se fac lăute / se fac izvoare și păduri, / se fac sentimente*" (Din păduri ies sentimentele).

Cu o sensibilitate inspirată din natură, versurile conțin o retorică a inocenței, remarcabile prin forța lor de sugestie și exalând un veritabil răsfăț imagistic: "*Intrând pe fereastra luminii / lași trupul afară / gol cum e trestia / trist cum e vântul*" (Intrând pe fereastra luminii).

De sorginte tulcean, poetul dedică parte din poeme locurilor de baștină, cu precădere spațiului deltaic al viețuirii (Odă Dobrogei, Acolo..., Dunărea..., Dunăre ș.a.): "*unele doine se plimbă / pe lemnul fluierelor / seară de*

seară" (Delta Dunării). Totodată, percutant și sobru, vădit capabil de emoții patriotice, deloc întâmplător poetul aduce prinos de recunoștință nedisimulată unor eroi sau înaintași de seamă ai neamului, cu demnitate și profundă reverență: "*Decebal, ca sentiment era rotund, ...//... Decebal, ca eternitate era dac...*" (Lui Decebal).

Ioan Gheorghiuță este un poet care explorează și vede lucrurile în esențial, reușind indiscutabil să le comunice într-un mod profund: "*Când ești singur și uiți de tine, / când totul ți se pare un mister, / când nu mai ai nimic de spus, străine / fă-ți dragostea săncapă pe-un petic mic de cer*" (Când...). Înțesat de reverie și melancolie, în textura unor poeme autorul plasează o încărcătură emoțională de blândețe și suavă înțelepciune: "*trecutul meu – gene pleșuve / un izvor care-mi cântă mereu*" (Despart cu mîntea vis după vis).

Chiar dacă poezia este ea însăși un joc de cuvinte care creează un spațiu imaginar de o complexitate fascinantă, Ioan Gheorghiuță refuză cu obstinație tentația facilă a ludicului, alegând permanent rigoarea, expusă într-o evidentă coloratură imagistică: "*Fata Morgana / și-a lăsat fantasma / la porțile raiului / însolzindu-și iubirea / în apele mirajului / dunărean*" (Sirenă). Și chiar dacă poiesis-ul este o funcție ludică, chiar și atunci când jocul de cuvinte devine ispititor, profunzimea zicerii translatează semasiologia versului pe un făgaș al sobrietății: "*mult mi-e dor de ce nu este, / tare-aș vrea să am ce n-am / puse cap la cap sau peste / zeci de sentimente-n ham*" (Cântec).

(continuare în pag. 8)

Surprinzătoare este prospețimea unor poeme datorată capacității de a re filtra ceva din aerul de bonomie al poeziei: *"există o teoremă necrisă / în strigătul lebedei, / în surâsul clipei, / există o teoremă în care surâsul rămâne / neschimbat și rotund / ca Pământul"* (Există...). Prin expresii revelatoare, prin imagini percutante, pline de delicatețe și apelând la mijloace poetice diverse, autorul se identifică practic cu unicul spațiu care îi este hărăzit poetului, o singurătate care-și întinde aripile până la marginile universului: *"doamne, ideile, numerele și eu / ne contopim imperfect / în spațiul și timpul / ce lor le aparținem"* (Joc). Și chiar dacă ar exista riscul unei buimăceli veșnice, strigătul trebuie să ajungă acolo către unde a fost îndreptat: *"ochii mi-s înalți / până la cer"* (Ca sunetul de bucium aș striga). Pentru că, tot din înaltul amețitor: *"Cuvintele / ni le-au dăruit păsările / și, au rămas fără cuvinte"* (Cuvintele), iar asta ne obligă pe noi, pământenii, să rămânem pentru totdeauna dornici de zbor și plini de melancolia urcușului, fie el și anevoios.

Volumul se încadrează într-un registru tematic amplu, așa cum am mai precizat, aducând totodată și un flux liric peremptoriu care pendulează între sulețe și patetism. Pentru că, vom observa, reflectarea devine o veritabilă strădanie poetică ce coagulează și structurează poezia, oferindu-i o axă reală, deci un sens și, la modul aproape implicit, un bine conturat centru de greutate.

Fără îndoială, cel de-al treilea volum de versuri al poetului Ioan Gheorghită certifică o treaptă de maturitate a poeziei sale, anticipând astfel un traseu liric ce nu cred că mai poate fi stăvilit și care anunță pentru viitor noi surprize.

EXPOZIȚIE DE FOTOGRAFIE LA EKATERINBURG

Luni, 05 noiembrie 2012, ora 18:00, la Teatrul Academic de Operă și Balet din Ekaterinburg a fost vernisată, în prezența unui public foarte mare, expoziția reprezentativă a membrilor Asociației Artiștilor Fotografi din România (AAFR), intitulată "România Pitorească".

Expoziția reunește 98 de fotografii realizate de artiștii fotografi: Ildikó Baranyi A.FIAP (București), Zsigmond Bálint E.FIAP (Tg. Mureș), Dana Borcea (București), László Dezső A.FIAP (Gheorgheni), Mátyás Dezső (Gheorgheni), Domokos Incze A.FIAP (Miercurea Ciuc), Iosif Essig (Cluj Napoca), Cătălin Fudulu (București), Domokos Incze A.FIAP (Miercurea Ciuc), Christian Filipescu (Beiuș), László Incze A.FIAP (Miercurea Ciuc), Istvan Incze (Tg. Mureș), László Attila Kovács (Sf. Gheorghe), Jenő Kucsera A.FIAP (Tg. Mureș), Mihai Moldovan E.FIAP/s (Săcele), Lajos Nagy E.FIAP/s (Tg. Secuiesc), Eugen Negrea (București), Ionel Onofraș (Iași), Gheorghe Petrița E.FIAP (Oradea), Alexandru Virgil-Pop

Boem@ 12 / 2012

Министерство Культуры Российской Федерации и Министерство Культуры и Национального достоинства Румынии

**ДНИ ДУХОВНОЙ
РУМЫНИИ В РОССИИ**

**ВЫСТАВКА
«Красочная Румыния»**
Екатеринбург - Санкт-Петербург

05 - 12 ноября 2012

(Negrești Oaș), Claudiu Szabó E.FIAP (Oradea), Ede Tordai A.FIAP (Tg. Mureș), Ștefan Tóth A.FIAP (Oradea), Gáspár Török E.FIAP (Tg. Mureș), Marius Vasiliu (Gura Humorului), Tarquinius Vădeanu (Brăila), Vasile Vénig A.FIAP (Carei) și Roland Florin Voinescu (Constanța).

Expoziția a fost organizată de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național din România (MCPN) și de Ministerul Culturii din Federația Rusă, în cadrul manifestărilor intitulate "Zilele Culturii Române în Federația Rusă". Lucrările au fost transportate și instalate de către artiștii fotografiei Marius Vasiliu (Gura Humorului) și de Ștefan Tóth A.FIAP, președintele AAFR (Oradea), care au participat la eveniment în calitate de delegați ai MCPN.

Deplasarea celor doi artiști fotografi a fost suportată de MCPN. Festivitatea de deschidere a evenimentelor organizate în orașul Ekaterinburg a fost prefațată de o conferință de presă ținută în foaierea mare a Teatrului, la care au participat, pe lângă solistele Operei Naționale Române din Iași: Laura Scripcaru Mihaela Grăjdeanu, Florentina Onică și cei doi artiști fotografi din cadrul AAFR. Pentru acest eveniment a fost editat un caiet program color cu sprijinul artistului fotograf Marius Vasiliu.

Expoziția a rămas la dispoziția publicului vizitator până duminică 11 noiembrie 2012.

Expoziția a fost redeschisă luni, 12 noiembrie 2012, la Sank Petersburg.

Sursa: Asociația Artiștilor Fotografi din România

Gheorghe A. STROIA

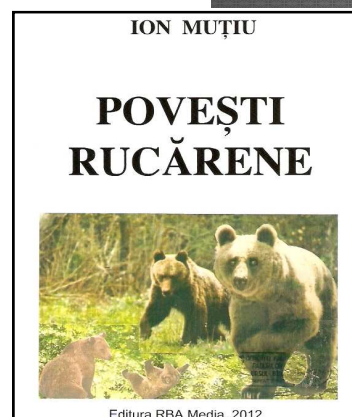
**NEVOIA DE A (RE)POVESTI/(RE)SCRIE NATURA UMANĂ
PRIN PILDE CU ZIDITOARE CUVINTE ÎN SPUS:
POVEȘTI RUCĂRENE DE IOAN MUȚIU**

Pentru mulți dintre cititori, apariția unei cărți care adună în cuprinsul său un număr de povești/basme (în vremurile acestea de restriște morală, etică, socială, politică, literară ori culturală) poate părea un lucru desuet ori chiar nerealist, fără un corespondent în „cultura” strict „urbană” ori pragmatismul exacerbant al omului contemporan, indisponibil descoperirii/ redescoperirii lumii de poveste (în care binele învinge întotdeauna răul). Dar, judecând lucrurile la rece, cu clar în văz, cu simț de inimă nepătată, se poate spune că întoarcerea către poveste, lucru deloc facil, poate furniza auditorului/ lectorului momente de suspans, bucurie și deplină satisfacție morală. Ce este – până la urmă – o poveste, dacă nu o floare a cuvântului răsărită dintr-un sămbure de adevăr? Ce este oare o poveste, dacă nu o trăire adâncă îmbrăcată în înțelesuri adecvate unei vârste sau adresată Vârstei Universale – fără motiv de îndoială - Copilăria?

Există în literatura română, perioade prolifică în scrieri de gen, adresate vârstelor timpurii sau chiar maturității. Trebuie recunoscută trista realitate că în contemporaneitate, omul este mai puțin „aplecat” spre poveste, își găsește tot mai puțin timp de a spune povești copiilor ori nepoților, transformând Copilăria – poate fără voie – în amintire searbădă, nealintată de personajele cu puteri miraculoase, nepurtată spre zări necuprinse pe aripi încărcate de vis și, mai ales, nepopulată cu animale vorbitoare – după „chipul și asemănarea” omenească. De curând, vești de departe, stupoare în delir, bucurie în afundări de suflet: povestea adevărată, nesticăcioasă morală, mesaj în limpede, momente de rar în frumos: **IOAN MUȚIU - POVEȘTI RUCĂRENE** (Editura RBA Media, 2012).

Autorul farmecă încă de la început prin simplitatea și modestia sa cuceritoare, fără a se autointitula „povestitor”, ci mai curând un „răstălmăcitor” de înțelesuri, din punctul nostru de vedere minunat exprimate și frumos orânduite. Ioan Muțiu construiește – și cu siguranță cititorul interesat poate constata cu ușurință acest lucru – pentru toate cărțile sale coperte monocrome (albe), simple, fără zorzoane ori împodobiri excesive, tocmai pentru ca privirea lectorului să nu fie intenționat atrasă de copertă. Arhitectul bucureștean - cu origini rucărene - crede în mesajul fiecăreia dintre scrierile sale, cărora le acordă o atenție de neamă de subliniat. Titlurile aparițiilor literare ce-i poartă semnătura sunt inedite, în cele mai multe dintre ele, recunoscându-și statutul de rucărean neaoș: *Parte din inima ta* - 1996, *Suflete curate* - 1997, *Zâmbet amar* - 1998, *Ținta dragostei* - 1999, *Pentru flăcăi și moși* - 2000, *Dibăcie și cârcală la Rucăr* - 2004, *Rucărul în noua Europă* - 2010, *Rucăr Grai și joacă* (Bazaconii) - 2011.

Deși la o vârstă venerabilă, înțeleptul Ioan Muțiu caută și găsește de fiecare dată motivele „mergerii” mai departe, ale născocirii de lucruri noi, ajungând până la a codifica un limbaj propriu: cald, expresiv, simplificat în exprimare dar îmbogățit prin sensuri, cu fantastice inversiuni ori abrevieri semantice, care pot pune în dificultate pe cititorul neavizat. Scrierile lui Ioan Muțiu nu sunt simple povești, ci sunt pilde vii, cu suflet, cu umblare în duh, cu bucurie în hârjoană și alcătuire. Cine citește *Poveștile rucărene*,

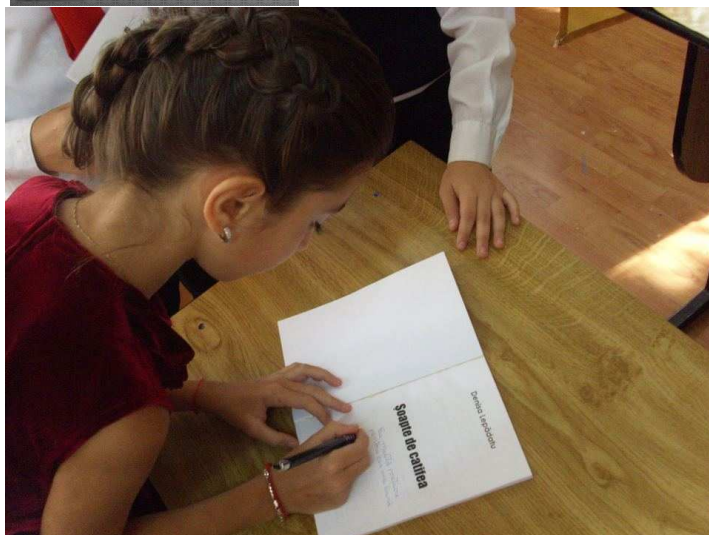
fără a vedea - dincolo de universul creat – sancționarea proastelor moravuri, demascarea avariției, degradarea moral-spirituală a societății, grava afectare a relației om-natură (om-animal), se poate spune că nu le-a citit deloc. Se încheagă povești de viață incredibile, redată într-un stil nou - ce dovedește erudiția autorului și deplina cunoaștere a tainelor sufletului omenesc.

Spre exemplu, *Fiul ursoaicei* epatează prin finalul pe cât de trist pe atât de adevărat - dorul pe care adultul, odinioară copil, îl resimte pentru cea care l-a crescut, în cazul de față o „fiară” sălbatică. Finalul poveștii, duios ca o doină, împletind accentele unui cântec de jale cu cele ale unei descrieri-pastel, face sufletul să vibreze. Deducem (printre rânduri) că omul modern este, din nefericire, un animal mult inferior celui sălbatic - cu simțurile alterate de goana după banalitate și simțirea mult prea anesteziată de cotidian:

„*Beznă-n sclipiri de licurici cu lilieci în zbor de liniște adâncă și tihnă de mormânt... Fior de gând îi frige inimăndoită pentru ursoaică... Privește-n jurul negru, la stâna de peste apă, apoi se-ndreaptă cu apăs de pași înspre mormânt de urși. Frântură de lumină arată-n cale patru urși părănd că dorm... Tiptilul iute-l duce la ursoaică și-o mângâiere îi ridică pleoapa amorțită. Lacrimi în șir i-arată că l-aștepta, că nu putea să moară-n singur. Lumină-n întuneric, căldură-n frig, mireasmă în putoare. Cântări fericite pentru trăire ce aștepta să moară. Oftat prelung arată calea apucată de ursoaică fericite de-o clipită. Cruce și lacrimile-n șir de flăcău cereau să-și afle iertare în somnul cuibărit la pieptul care-i dăduse țâță. Natura toată zăbovea doar inima își zvâcnea cursul ca Dâmbovița printre pietre.*”

Personajele create sau reamintite de Ioan Muțiu par desprinse dintr-o altă epocă. Ele nu sunt dotate cu puteri supraomenești, nu probează o doză acută de fantastic, nu sunt nici fii de împărați, nu au titluri ori ranguri nobiliare. Au, în schimb, inima vitează, bunătate fără fățarnicie, omenie și simț al umorului dezvoltat. Iată ce spune autorul despre unul dintre personajele sale: „*Uitucilă nu-i bătrânul lovit de boala ținerii de minte ci e un tânăr care uită de la mână pân-la gură. Prostul care se face că uită când are de plătit ceva, nu-i Uitucilă*” (*Povestea lui Uitucilă*).

Alte personaje sunt chiar din lumea animalelor, care surprind prin comportamentele lor, frumos conturate pe firul poveștii în sine, prin limbajul inedit: „*iar dacă scăpa în grădina de zarzavat scormonea morcovi și-i micșora în ronț*” (*Iepurașul negru*). Povestea atașamentului canin față de om („*până și câinii știu că*”
(continuare în pag. 26)

Denisa LEPĂDATU

Iluzia unei șoapte

Fulg ce privește senin
 printre genele aripi
 ținând palmele pe orizont
 sărut înghețat
 apasă înveșmântate gânduri
 în țurțuri
 de iubire topiți
 flăcări mirate ce ard
 inimi create din vise cernute
 fără-nțeleș
 mă împiedic de-o șoaptă
 prelinsă departe
 iluzii risipite-n
 magie

Coperta vieții în schimbare

Pădurea coboară ochii
 nu vede cum
 leul pândește strigând
 poemul morții
 curge setea de rău
 din trup desprins
 de poveste
 țin palma
 să nu treacă
 idei sparte-n cioburi
 înfipte
 coperta vieții
 schimbând

Recunoștință

Și dacă Dumnezeu a vrut să fie-așa
 Să te-ntâlnesc pe tine și nu pe-altcineva
 Să-mi poarte pașii mici către o lume bună
 Acolo unde oameni și îngeri se adună
 Cum pot, eu, ție, oare, să nu îți mulțumesc
 Dacă sufletu-mi simte mereu că te iubesc?

Copil demn de poveste

De nor sprijinit
 cu palma pe cer
 cântă albastru un suflet
 pe-un dans de furtună
 teama păzește
 în nemișcare

sub zâmbet greu
 furișată
 iubirea simte
 atingeri ascunse
 scânteii de dor

cu privirea-mi închisă
 ascult veșnicia cum râde
 mister pe pământ
 egal cu mine
 copil demn de poveste

Vis în șoaptă

Cioburi de stele
 veghează
 somnul genelor mele
 înotând
 prin cascada de vise
 mângâieri de fluturi
 în culori deschise
 dansând
 pe umărul tău
 cu atingeri curate
 regina sunt eu
 de necuprins
 șoapte pictate
 din vârful de viață atins

Miez de viață

Miez de viață
 în fruct necopt
 ținut în mână de zei
 îngândurați
 priviri sprijinite
 pe nesfârșite rânduri
 aprinse de oameni
 cu teamă atinse
 soartă nescrisă
 nicăieri ursitoare
 hapsâne
 răsucesc firul
 de bine de rău
 urmează să știi
 cum va fi
 singur să fii

Cezarina ADAMESCU

DE-A ASCUNSELEA-N POVESTE

GEORGETA MUSCĂ-OANĂ, *Soarele copilăriei*, Poezii pentru copii, Editura InfoRapArt, 2012

Cred că nu e om care să nu fi jucat în copilărie jocul **De-a ascunselea**. Pitulați după un gard, după un copac, după o casă ori sub pat, copiii cred că nu vor mai fi găsiți și tac chitic, chiar dacă îi pufnește râsul. Dar când sunt găsiți o bucurie uriașă se revarsă spre ceilalți, izbucnind în chiote și râsete de mai mare dragul.

Cu totul altceva este când copilul intră în poveste și se ascunde acolo de unde n-ar mai fi nevoie să iasă, fiindcă se simt foarte bine și se confundă cu eroii de basm. De fapt, întreaga copilărie este o poveste minunată care-l farmecă și unde se simte acasă.

Acasa poveștilor sale este de fiecare dată alta, cu alți eroi, cu alte meleaguri, cu alte peripeții. Singura figură cunoscută în toate poveștile este mama care întotdeauna este o zână bună, cu chip încântător care îl primește în brațele sale calde pe prunc.

Amintirea timpului în care mama ne citea povești nu se poate șterge niciodată. Ea reînvie, ori de câte ori ni se face dor de copilărie, nouă, celor care am străbătut meleagul fermecat al basmelor, de mână cu mămica sau cu frății.

Tărâmul poveștilor este iluminat feeric de **Soarele copilăriei**, blând și darnic care-i încălzește pe toți.

Georgeta Muscă-Oană subliniază aceste adevăruri în cartea care poartă acest nume: **Soarele copilăriei**. Ea a scris cartea închinată unui copil de excepție, care acum este elev în clasa a I-a, el însuși creator de poezii încă din primii anișori de viață. Numele lui este Constantin-Paul și sunt convinsă că vom auzi de el în următorii ani, ca autor de poezii. De fapt, el este eroul acestei cărți și-și împărtășește din bucuriile și peripețiile lui, astfel ca toți copiii să afle și să povestească, la rândul lor și altora. Autoarea este doar un martor discret, care-i urmărește în taină mișcările și evoluția. Cartea beneficiază de ilustrații sugestive dar și de un număr apreciabil din fotografiile eroului principal, Paul Constantin, la diferite vârste și în diverse ipostaze.

Încă de la primul capitol al cărții, autoarea îi îndeamnă pe copii: *„Învață să dăruiești zămbind”* pentru că, a dăruii înseamnă a fi fericit. Cu alte cuvinte, ne învață să fim fericiți, mai fericiți decât atunci când primim ceva în dar. E un sentiment neasemuit de frumos și el face parte din virtuțile creștinești.

Cu dorul de acele sentimente de inocență, curăție, nevinovăție, poeta imploră Copilăria – devenit personaj de poveste - să mai rămână, ori să se întoarcă, ori de câte ori

sufletul simte nevoia de asta. Jocurile copilăriei răspândesc o lumină și o mireasmă sfinte, care se recunosc imediat. De fapt, între copilărie și maturitate nu există decât o graniță deosebit de fragilă care poate fi trecută oricând. La fel cum alergând într-un picior, sărim gârdulețul și ne întoarcem pe meleagul de unde am plecat, să ne mai jucăm puțin, atunci când viața ni se pare apăsătoare și insuportabilă.

E bine să știm că avem unde ne reîntoarce, altminteri, ne-am rătăci de tot în labirintul fără de ieșire al grijilor zilei. Copilăria este, în viziunea autoarei, *“al clipei sol”*.

Peripeții, jocuri și jucării, pasiuni, prietenii, cunoașterea viețuitoarelor de pe lângă casă, jocul anotimpurilor, frumusețea naturii, alte și alte subiecte generoase, fac pe rând, deliciul copiilor în aceste poezii. Pescuitul este sportul care-i fascinează pe copii, ca și pe adulți, de aceea, ei îl practică pentru frumusețea jocului, dar și ca ieșire în natură. Dar când și prind un peștișor, bucuria lor nu cunoaște margini și e un motiv de mare mândrie personală, drept pentru care, copilul se consideră cel mai bun pescar. Cu toții am trecut prin aceste emoții (chiar și fetițele), când așteptam la firul întins, pluta să se afunde în apă și peștișorul să tragă nada. Nu numai jocurile și îndeletnicirile sportive sunt agreate de copii, dar, mai cu seamă, în timpurile actuale, internetul dă mult de furcă tuturor. Chiar și calul Fulger este curios să învețe să scrie și să deseneze pe calculator. Dar nu sunt uitate nici jocurile preferate: puzzle, origami, go.

Mare lucru ca un copil să învețe ce-i recunoștința pentru cei care l-au crescut și l-au iubit, l-au învățat buchea cărții și i-au dăruit tot ceea ce-i dorea inima. Pentru aceasta, copilul bine crescut le mulțumește și-i sărută cu dragoste. Dar este subliniată și generozitatea și bucuria de a dăruii o jucărie din cele ce-i prisosesc, și vecinului Ilie care nu are nici una.

Descurcăreț, inventiv și șugubăț, eroul nostru de poveste, merge la pescuit și-și meșterește singur undița dintr-un băț, de care leagă un fir. Dar, în mod cu totul neașteptat, acolo, pe lacul azuriu, copilul găsește timp să scoată o hârtiuță și un creion și să înseleze o poezie. Astfel îmbină el bucuria creației cu sportul îndrăgit, pescuitul.

(continuare în pag. 12)

Poeziile Georgetei Muscă-Oană au o prozodie perfectă, o muzicalitate și cadență care le sporește și farmecul și valoarea. Fără să facă economie de mijloace de expresie, autoarea reușește, fără multă trudă, să alcătuiască un univers mirific dedicat, nu numai copiilor și tineretului, dar și celor care-și aruncă privirile îndărăt, cu nostalgie spre vremea tuturor promisiunilor.

Zugrăvind fidel universul fermecat al copilăriei, văzut prin ochii acestui copil minunat Paul Constantin, cu elemente de noutate și modernitate inerente, autoarea nu face altceva decât să se transpună în persoana copilului și să alcătuiască această lume de vis, după mintea și inima acestui micuț, de la care, uneori are de învățat. Pentru că, nu o dată, ne este dat să învățăm de la copiii și de la nepoții noștri.

La vârsta primelor rugăciuni creștine, copiii învață adevărurile și principiile morale care trebuie să-i călăuzească în viață. Ei îl cunosc pe Iisus Hristos și învață să I se adreseze, ori de câte ori se roagă, în cuvinte simple, curate, pioase.

Sensibilitatea și mila sunt atributele copiilor. Ei iubesc animalele și se mâhnesc grozav atunci când ele nu mai sunt. La fel și-n poezia "**Capi**" – copilul suferă după prietenul lui drag pe care l-a lovit un cal cu copita. Primele dureri cauzate de pierderea cuiva drag își fac simțită prezența și ele nu vor fi uitate niciodată.

Georgeta Muscă-Oană

Nu numai pescuitul și fotbalul se numără printre preferințele copilului, dar și sportul minții, șahul, care-i dezvoltă perspicacitatea, gândirea, încrederea în sine, spiritul de competiție. Dar mai învață ceva de la aceste competiții: că, indiferent dacă pierd sau câștigă, trebuie să meargă înainte, spre desăvârșire.

Nu e mai puțin adevărat că, tuturor viețuitoarelor,

fie animale, pești sau păsări, cel mai mult le place libertatea. În captivitate, ele nu se dezvoltă firesc, și după un timp - mor. Băiețelul știe acest lucru și eliberează vrăbiuțele și rândunelele din capcane și din cuști, redându-le libertatea zborului.

Toate poeziile din acest volum oglindesc și reflectă viața copilului de azi, transpusă artistic, cu elemente de stil variate, bine alese și transfigurate la un nivel superior, astfel încât să redea actul artistic.

Bine că autoarea a avut ca model copilul de care este atât de atașată, pentru a-i urmări dezvoltarea, manifestările, preferințele, până la a se transpune în locul lui și a privi cu ochii lui lumea din jur.

Universul său liric nu este, așadar, livresc, ea a avut ipostaza copilăriei în față și nu a făcut decât să surprindă chipul și manifestările ei.

Emoția descifrării primelor litere din alfabet, emoția scrierii cu mânuța proprie a primelor cuvinte, când "*cuvântul drag a prins contur*" - sunt neasermuite și ele nu se pot uita niciodată, pentru că ți-au schimbat viața. Cuvântul este primordial în toată evoluția umană. Este al doilea sistem de semnalizare și în absența lui, omul trăiește în întuneric. S-ar putea spune că el este Soarele vieții noastre și ne bucurăm de binefacerile razelor lui, încă din copilărie, așa cum a descoperit poeta Georgeta Muscă-Oană. Soarele Cuvântului ne iluminează, ne încălzește, ne mângâie, dar ne și aprinde, ne poate arde. Cuvântul ne definește făptura.

Ilustra doamnă Reluș Mureșan spunea într-o emisiune că, după primele 12 cuvinte rostite poți recunoaște un om. De felul cum este folosit, așa vom avea parte de mântuire, așa cum stă scris în Sfânta Evanghelie: "Căci, după cuvintele vei fi mântuit și după cuvintele tale vei fi osândit".

Mântuire sau osândă – trebuie să simtă acel care folosește cuvintele, cu folos, sau în zadar. Așadar, atenție, suntem responsabili de orice cuvânt gândit, rostit sau scris. Sau omis, atunci când trebuia să-l rostim.

În Țara Copilăriei, adică în Țara Poveștilor - se întâmplă numai lucruri miraculoase: de pildă, "beau lumină ghiocelii"; iarna ia vacanță, fulgul e răcit și silit să înghită aspirine, și alte lucruri mirabile.

Comparații, metafore, antiteze, personificări, hiperbole, epitete, oximoroane, toate mijloacele de stil sunt gata să ilustreze gândurile și sentimentele autoarei, care se slujește de ele pentru a reda cât mai fidel, poveștile din versuri.

Tot în acest volum se află și modelul copilului ascultător, serios, care se comportă precum un adult, învață să fie manierat, se roagă, ia lecții de bună purtare, îi plac drumețiile, este curios de orice lucru și vietate din mediul înconjurător, joacă multe jocuri, dar preferă pescuitul și șahul, știe să deseneze, dar cel mai mult îi place să cutreiere „*al poeziei labirint*". (**Copil ascultător**).

(continuare în pag. 18)

Petre RĂU

Poezia ca respirație a universului[Liliana Petcu – Poezia cuvintelor,
Ed. InfoRapArt, Galați, 2012]

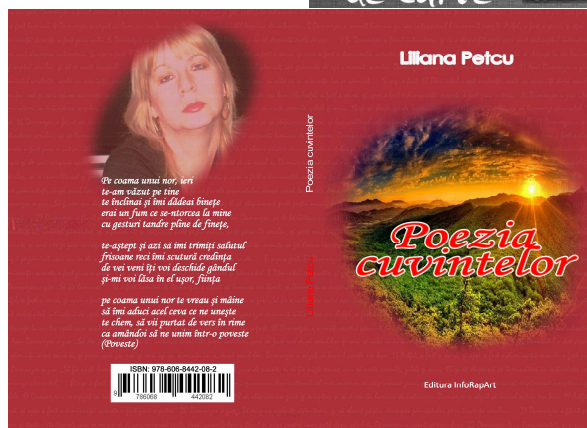
Creația Liliane Petcu se înscrie în actul pur sfios și totodată firesc de îndrăzneț al încercării cu suficientă atenție și exigență de a da piept cu cititorul intimității ei lăuntrice, prin intermediul actului de lecturare a textelor sale poetice. Ea, poeta, are grijă să evoce cu drag cuvântul, să-l readucă proaspăt din memorie și să-l ridice la rang de mângâiere umană, dimpreună cu ceea ce este inseparabil asociat cu ea în străfundul conștiinței.

O parte din poemele din volum definesc, la modul poetic - deci lăuntric, se înțelege - o profesiune de credință a autoarei, cu privire la poezia în sine și cum este aceasta văzută de ea și de alții. Un astfel de poem este chiar cel care dă titlul cărții, denumit sugestiv "Poezia cuvintelor": "*Poezia cuvintelor / din labirintul coridoarelor / închise în inima mea, / își așteaptă cuminte rândul / de a se topi ușor în gândul / care s-o îmbrăce în haina metaforei... / să-i dea parfumul iluziei... / și coloratura muzei...*". Prin astfel de formulări Liliana Petcu pare că se autodefinește poetic pentru fiecare dintre captatorii mesajelor ei destăinuie cu credință.

Liliana Petcu

Cel mai probabil însă pare că volumul se dorește a fi construit pe ideea unui mesager care vine și ne anunță despre rătăcirea în singurătate a omului prin viață, aceasta fiind de altfel și un fel de temă centrală. Poeta se regăsește în acest spațiu distinctiv în care se petrece creația, purtând cu sine energii revelatoare potrivite pentru a ne împărtăși - uneori difuz, alteori cu patos și relevanță - o multitudine de lucruri despre iluzia descifrării de sensuri ale acestei lumi în care conviețuim adesea, în mod paradoxal, fără să ne pese cu adevărat

de ceilalți semeni ai noștri.

Precum un debutant care încă mai pendulează între îndrăzneală și timiditate, într-o permanentă zbatere sufletească, venind parcă dintr-o lume a propriilor căutări și regăsiri, poeta ne pune pe tapet imagini splendide, fie ele și prin răsfrângere. Cu eleganță și siguranță versul curge lin, subtil, rotund metaforic, adânc și pătrunzător, în dulceața unei cadențe potrivite cu sine: "*Pe coama unui nor, ieri / te-am văzut pe tine / te înclinai și îmi dădeai binețe / erai un fum ce se ntorcea la mine / cu gesturi tandre pline de finețe*" (Poveste).

Poezia în sine traversează cu încredere diagonalele străvezii ale mai multor teme fundamentale din literatura modernă, cu abundență de mesaje verosimile tratate cu sensibilitate și aplecare artistică: "*Noaptea cade neatinsă / într-o altă zi / șoapta ei se lasă dusă / în speranțe vii*" (Noaptea cade neatinsă).

În căutarea neîncetată a dragostei, eroina nu numai că ne împărtășește din scurta ei experiență cu privire la acest sublim sentiment, invocată până și în momentele cele mai dificile ale neacceptării și/sau nereșemnării, dar ne și avertizează totodată întru luare aminte: "*Mai dă-mi o oră lângă tine / timp n-am avut să te învăț / cum se iubește și se iartă / când prețuiești și nu pui preț*" (Dă-mi o oră). Așadar, sub imperiul înălțătorului sentiment, nu prăbușirea în sine ar fi soluția, ci însăși căutarea de soluții ar fi cea mai indicată continuare a complinirii.

E de așteptat ca o lirică feminină să fie mai mereu supusă tentației de coloristică, de flori, de cămașa de sărbătoare a (ano) timpului, de fast, frumusețe și seducție. Cu toate acestea, iată, somptuozitatea unui anotimp bogat în roade și culori apetisante nu poate hrăni și potoli decât cel mult o sete trupească, nu însă și pe cea sufletească: "*A-nceput să picure toamna pe trupul meu și al tău / Amurgul se lasă ușor pe fețele noastre / Stăm în sfințenia mută, fără revoltă, / Ne-atinge obrazul ușor... / Doar lacrima sacră*" (Lacrima sacră).

Beneficiind de o fantezie bogată și mereu atrasă de formatul clasic al versificației, poeta reușește să zugrăvească idei și sentimente

(continuare în pag. 14)

deosebite: *„Vorbește timpul cu vocea unui mut / ne strigă după numele din născătoare / chemând ascunsul care stă pierdut / în întunericul deschis din fiecare”* (Vorbește timpul).

După autoare, universul nu poate fi decât feminin, fie și din simplul motiv că tot ce e misterios și plăcut este feminin. Modelând în sens pur rațional lumea din care ne tragem seva, nu putem limpezi dilema privind rânduiala și sursa acesteia, și nici măcar în care dintre cele închipuite de mintea umană ne aflăm: *„Venim din haosul născut în haos / al unei ordini fără de cusur / străbatem hăuri pline de-ntuneric / pentru-a ajunge într-una dintre lumi”* (Născuți din haos).

Din răscolirile lăuntrice în care adesea se înfundă, eroina lirică iese la suprafață învingând pur și simplu inerția. Iar atunci când o face cu incantație poetică, nu poți să nu-i recunoști meritele neîndoelnice în genezele de această natură: *„Vis de noapte, spus în șoapte / printre filele de carte / vis de tine, scris în mine / vis cu mine, dor de tine / vis neterminat”* (Vis).

Totodată eroina lirică simte și o nevoie acută de intimitate, de izolare înlăuntru, dar și de integrare a sinelui atât în teluric, cât și în ritmicitatea cosmică, cu precădere în anotimpurile nostalgiilor atotpătrunzătoare: *„Cad frunze galbene pe trupul meu / îmi toarnă-n suflet picături de toamnă / mă răscolesc cu-n foșnet arămiu și greu / făcându-mă copacul plin de taină”* (Copacul).

Numai exhaustivul ne poate dezvălui sensurile înghițite de firea unor cuvinte, chiar și dacă ele, cuvintele, vin peste noi cu o anume neutralitate a discursului, mai explicit sau mai unitar, incitând sau nu reflexe ale umbrelor, fulgurații ale sunetelor, uneori ale angoaselor și ineditului vieții: *„Cădelnițează timpul / încet, fără să-i pese / Nici nu observă parcă / ce oameni stau în el, / Clipește rar, și-așteaptă / semeț, dar cu blândețe / Trecutul să întoarcă / prezentu-n... viitor”* (Cădelnițează timpul).

Printre alte teme abordate, poeta își exprimă și amărăciunea cu privire la incertitudinea unei lumi perfect perceptibile, o lume în care iluziile și vagile amintiri, ba chiar înseși intuițiile de tot felul sunt la tot pasul. Singura certitudine rămâne iubirea: *„Ne paște nemurirea / știați că e pe-aproape? / ne dă târcoale zilnic / ne soarbe din priviri / în jocul minții noastre / ea reprezintă Doamna / ce ne ademenește / trăind prin noi iubiri”* (Ne paște nemurirea). Un imaginar în care muza poetică (oare tot feminină?) pare că se plimbă foarte aproape de poetă.

Viața, ca o mare necunoscută, este pentru Liliana Petcu un fel de: *„Jocuri de cuvinte / Jocuri de idei / Jocuri cu destine / Între oameni-zei”* (Jocuri), în fapt o contopire de sacralitate, fără o demarcație clară între linia vieții și cea a morții, ci doar prezentă ca o rezonanță a sufletului, precum o respirație a universului. Universul însă este plin de imagini rafinate, de semnificații ascunse și nu o dată versurile îl zugrăvesc dintr-un cel mai panoramic unghi al percepției. El însă ne apare și printr-un paralelism în care se pun față în față temporalitatea umană și cea cosmică: *„Cu insomnii, cu râs, cu plâns și rugă-n toate / E viața mea parcursă - în clipe adunate”* (Insomnii).

Dar poeta se lasă sedusă de teme mult mai profund spirituale și pur umane: *„Clopotul sună prelung, sacadat / deasupra istoriei ticluită de oameni, / s-ar crede că însuși Dumnezeu ne-a uitat / sub praful răvășit de atâtea războaie”* (Arșița vremurilor). Și astfel, bine s-ar potrivi, pentru unele introspecții vibrante pe care ni le dezvăluie adesea versurile, vorba lui F. Nietzsche din *„Călătorul și umbra”*: *„Și când privești îndelung într-o prăpastie, prăpastia privește și ea înlăuntru tău”*. Sensul revelației este reîntregit de descoperirea haotică a deșertăciunii, ceea ce explică defularea și încercarea de reconstituire: *„Am alergat prin vieți căzute-n lume / Visând cu ochii încă larg deschiși / Și-am tot cutreierat cu brațele întinse / Crezând că asta-i drumul cel mai lin”* (Gândul tău).

Volumul include și o scurtă colecție de catrene, cu versuri așezate în blândețea formei fixe, cuprinzând câteva voluptoase melancolii și purtând cu ele știutul parfum liric al unor ilustre rubaiate: *„Poetul este cel ce poate să atingă / nuanțele substanței a tot ce-a fost creat / și lasă-n urma lui credința neclintită / că nimeni n-a fost singur atât cât a trăit”* (Catrene).

Stilul ales de autoare are, în general, eleganță și simplitate. Sensibilitatea este pusă în evidență printr-o tematică generoasă, cu tente peisagistice, dar și printr-o lume bogată a lăuntricului, cu melancolii receptate direct din natură, dar și cu cele strict afectiv-spirituale ale unor tumultuoase trăiri sufletești.

Chiar dacă mai observăm ici colo influența clasicilor în poezia sa cu rimă, autoarea își exersează cu obstinție propriul registru și reușește în multe dintre versurile sale să ne convingă că se află pe un drum unic al ei, plin de afecțiune și încredere, și nu urmează tipare sau rețete poetice. Ea lasă versul să curgă natural, fără a-i impune vreo restricție evidentă. De aceea vom întâlni uneori și câteva rime imperfecte, sau unele rupturi de cadență. Integrându-se într-o lume proprie a cuvintelor, este cert că poeta a reușit în încercarea de detașare de cei care scriu doar pentru albumul personal.

Poezia Liliane Petcu ține de o sensibilitate aparte, o sensibilitate pur feminină, plină de eleganță și sobrietate. O poezie afectivă, în care sentimentul iubirii răzbate des, cu pietate și gingășie.

„Poezia cuvintelor” - un volum de poezie care, prin rafinament tematic, prin păstrarea identității textului, fără îndepărtări semnificative de o convenție binefăcătoare, poate induce cititorului, cu demnitate, o notă de admirație.

Camelia Constantin

Gânduri

Trecutul... un abis al amintirilor. Regrete... bucurii... reușite... eșecuri... nimic. Un joc pe calculatorul destinului. Undeva, în memoria hard-ului, cineva se joacă pe joy-stick. Cu tine, cu viața ta... împletește situații diverse, nebănuite, ciudate. Îți sugerează impresia, că ai fi stăpânul existenței tale. Iluzii... minciuni... eschive. Un puzzle.

Dur, subtil... inteligent... simplu în esență.

Punct, virgulă... de la capăt. Repetăm.

Prezentul... o certitudine. Se implementează ideea că ești atotștiutor, puternic... invincibil. Adevărat?

Viitorul, o nebulosă... El subliniază prezentul. Căutăm sensuri și modalități să-l schimbăm, ne programăm psihic subconștientul... Nu vedem simplitatea Genezei. Trăiește momentul... viitorul va veni oricum. Nebănuiește, neștiut.

Trecutul... clipa trăită, pasul perceput de viitor pe treapta evoluției.

Prezentul, puntea de legătură între două etape, deasupra șuvoaielor involburate ale sorții. Pășim pe vâruri, să nu rupem firul subțire al drumului.

Nu privi înapoi, păstrează istoria în manuscrisul evenimentelor petrecute..

Trecut... prezent... viitor... chipul reflectat în trei oglinzi paralele.

Lumea din oglindă

-Ești gata, iubito? Întârzim, îl auzi, strigând de la parter. Se învârtea de aproape o oră. Avea senzația că a uitat ceva și nu arăta suficient de bine. Dorea să-i taie respirația, apărând în noua rochie. Știa că e foarte atent la detalii, ea era la fel de pretențioasă.

-Imediat!

Își aranjă rochia de culoarea piersicii mulată pe trup ca o a doua piele. Părul des îi atinge talia, sandalele cu toc înalt îi subliniau suplețea trupului. Trecu grăbită prin fața oglinzii pentru o ultimă evaluare. Se îndepărtă grăbită dar auzi un râs de copil.

Privi mirată în jur. Închisese toate aparatele, poate era de afară. Dădu să iasă pe ușă, dar râsul se repeta... devenea ciudat. Cu ușoară teamă se întoarse și parcurse camera cu privirea. Nimic. Liniște. Clătină din cap. I se părea. M. o aștepta la parter, deja avusese destulă răbdare cu ea. Stinse lumina, însă încăperea strălucea puternic. Ochii femeii se măriră, inima își accentua ritmul. Cu pași șovăielnici se apropie de mijlocul camerei. Cineva transmitea sunetele unei muzicii ciudate.

Se uita înmărmurită la copiii care o salutau de partea cealaltă a oglinzii! Închise ochii și îi deschise încet... fetița și băiețelul din oglindă o chemau să li se alăture. Picioarele îi deveneau ca de plumb. Ceva, ca un magnet o atrăgea spre lumina albă, nefirească. O forță, să se apropie. Degetele tremurând atinseră cleștarul

limpede din perete! Forțe mai presus de ea o atrăgeau dincolo de spațiu și timp. S-a trezit transportată într-o lume necunoscută. Se împiedică de ciotul unui copac, căzu și își pierdu cunoștința. Când ceața inconștienței se risipi, văzu chipul unui băiețel negru, cu părul creț și ochii mari, căprui, plini de curiozitate. Speriată se lipi de perete. Privi în jur, nu cunoștea nimic.

- Cine ești? Unde, mă aflu?

Puștiul zâmbi. Dinții albi contrastau cu tenul ciocolatiu:

-La mine acasă. Te-am găsit în mijlocul pădurii! Voi, femeile leșinați din orice fleac! Hmmm... întoarse capul, privind-o superior.

- N-am idee, cum am ajuns aici. Nu mai face pe deșteptul și spune-mi, ce se întâmplă! Nu-mi amințesc nimic.

Băiatul se apropie de urechea ei și îi șopti conspirativ:

- Ești în pădurea vrăjită a lui Peter Pan.

Îl privi cu neîncredere:

- Glumești?

Băiatul se încruntă:

- Eu sunt Peter Pan!

Ochii fetei se măriră privind în jur. O cabană modestă strălucea de curățenie, vopsită în culori veșele. Se apropie de oglinda din perete.

Imposibil! Reflexia era a unei fete cu codițe, șorțuleț și pantofi aurii.

În spatele ei, Peter Pan, cum se prezentase, rânjea mândru de el. Părea nefiresc în pantalonii săi scurți, cu șosetele despercheate, una roșie alta galbenă. El observă nedumerirea ei

- E un secret! Vino! îi întinse mâna.

Îl privi neîncrezătoare. Ceva nedefinit o îndemna să-i apuce degetele și el o strânse cu putere!

- Nu-ți fie teamă, esti cu mine!

- Mare scofală! mormăi neconvinsă.

Băiatul bătu din picior și o ușă se deschise în perete. Tabloul de basm, o lăsa fără cuvinte! Vegetație bogată, animale din toate speciile conviețuiau împreună, florile divers colorate, soarele... întreaga natură respira curățenie. Liniște deplină! Se auzeau susurul apelor și trilul păsărilor. Soarele le zâmbea gingaș.

- Unde mergem? șopti cu respect, nedorind să deranjeze armonia din jur.

- Ssst! și-a dus degetul la buze, puștiul.

În scurt timp au ajuns în fața unei căsuțe multicolore. În prag, stătea un bărbat cu plete negre, îmbrăcat în straie regale.

- Cine este? i-a strâns mâna, sfioasă.

- Spiritul pădurii fermecate, îi șopti băiatul la ureche.

S-au apropiat sfioși. Bărbatul le vorbi cu glas cald, le făcu semn să se apropie.

- Nu vă temeți! Sufletele voastre curate sunt bine primite în casa inocenței. Le oferi turtă dulce.

Se jucară cu viețuitoarele până târziu în noaptea, sub privirea îngăduitoare și bucuroasă a spiritului pădurii. Neobosiți, se rugau să-i mai lase puțin în compania celorlalți copii.

(continuare în pag. 21)

Cosmina COSMA

Influența psalmilor în limba română

Partea a II-a

PSALMUL 18

O analiză a textului pe secvențe va încerca să evidențieze asemănările și deosebirile dintre traduceri:

Ceriu / I spune slava lu Dumnezeu - Coresi

Cerurile spun fără-ncetare - Dosoftei

Cerurile povestesc mărirea lui Dumnezeu - Biblia de la București

Cerurile spun mărirea lui Dumnezeu - Biblia de la Blaj

Cerurile spun slava lui Dumnezeu - Cornilescu

Cerurile povestesc mărirea lui Dumnezeu - Bartolomeu

Observăm că în acest prim vers al psalmului 18 nu există deosebiri foarte mari în ceea ce privește limbajul utilizat și mesajul religios. Formele *ceriu/cerurile* sunt forme vechi ale cuvântului *cer*, respectiv forma de plural *cerurile*, forme care se folosesc și azi în anumite regiuni ale țării ca regionalisme fonetice. În continuare, cuvintele *slava* și *mărirea* care alternează în traduceri amintite țin de limbajul religios, care observăm că nu s-a modificat în decursul secolelor, ceea ce dovedește că s-a pornit de la traduceri aproximativ identice. Singura deosebire intervine la Dosoftei, cel care apelează la modelul poeziei populare, astfel încât psalmii să devină accesibili ascultătorilor, ușor de înțeles, de cântat în biserică și de memorat.

Din punctul de vedere al tropilor, observăm că în toate cele șase variante este prezentă personificarea, *cerul* fie spune, fie povestește, este deschis creștinilor care sunt chemați să vadă și să înțeleagă *mărirea* Creatorului. Astfel, *cerul* devine emisarul minunilor dumnezeiești, nu mai este o graniță între om și dumnezeire.

Făptura mânilor lui spuse vârtute - Coresi

De slava ta Doamne, de cea mare, / Și facerea mânelor-ț svinte / Tăria dă-n tot vestea-nainte - Dosoftei

Și facerea mânilor Lui povestește întărirea - Biblia de la București

Și facerea mânilor Lui o vestește tăria - Biblia de la Blaj

Și întinderea lor vestește lucrarea mânilor Lui - Cornilescu

Și facerea mânilor Lui o vestește tăria - Bartolomeu.

Chiar dacă în aparență nu există deosebiri esențiale între mesajul transmis în cele șase variante, totuși acestea există și pot fi observate cu ușurință la o lectură atentă. Elementul comun în toate cele șase variante este prezența substantivului *mâini*, forma de plural a substantivului *mână*. Apare astfel Dumnezeu în ipostaza de făuritor, de cel care și-a făcut lucrarea asemenea unui meșteșugar migălos, doar că lucrarea lui depășește limitele

umanului. După Coresi, lucrarea dumnezeiască înseamnă *virtute*, pe când după Dosoftei *mâinile* sunt *sfinte*, iar în Biblia de la București lucrarea dumnezeiască este tot rodul muncii *mânilor* și povestește *întărirea*. În Biblia de la Blaj, cea a lui Cornilescu și cea a lui Bartolomeu, lucrarea dumnezeiască, rodul *mânilor* lui Dumnezeu, este vestită de *tărie*. În acest context, *tăria* primește sensul de *cer* din primul vers. Observăm că atât la Dosoftei, cât și în Biblia de la Blaj sau în traducerea lui Bartolomeu, apare cuvântul *tărie* ca sinonim al *cerului*. Putem presupune că traducătorii au folosit acest sinonim din considerente estetice, sau poate că cuvântul are și alte conotații, sugerând puterea incontestabilă a lui Dumnezeu. Ca un argument în favoarea acestei afirmații, observăm că în Biblia de la București, cuvântul *tărie* este înlocuit cu *întărire*, ceea ce ar putea însemna că omul în fața dumnezeirii nu este doar un martor al puterii Creatorului, ci el se *întărește*, cunoscând lucrarea lui Dumnezeu.

Din punctul de vedere al lexicului utilizat, nici acest fragment nu pune în dificultate cititorul de azi, care este atras atât de mesajul religios, cât și de parfumul textelor vechi. Pentru substantivul *mâini* se folosesc formele arhaice *mânilor*, dar și forma arhaică de genitiv *mânelor*-; Coresi folosește forma arhaică *vârtute* pentru *virtute* iar Dosoftei forma *svinte* pentru cuvântul *sfinte*. Se mai poate observa că din nou Dosoftei este cel care conferă psalmului o mai pronunțată valoare artistică. După cum bine știm, Dosoftei a tradus inițial psalmii în proză și ulterior i-a transpus în versuri. Din acest punct de vedere „Traducerea traducerii” dovedește intenția literară și conștiința artistică.

Zi de zi rîgî / iaște cuvânt / Și noapte de noapte spu / se înțelepciuni - Coresi

Zi din zi voroava izbucnește / Și noapte din noapte gând vestește - Dosoftei

Ziua zilei va izbâcni cuvânt / Și noaptea nopții povestește minte - Biblia de la București

Ziua zilei spune cuvânt și noaptea nopții vestește știință - Biblia de la Blaj

O zi istorisește alteia acest lucru / O noapte dă de știre alteia despre el - Cornilescu

Ziua spune zilei cuvânt / Și noaptea-i vestește nopții cunoaștere - Bartolomeu

În versetul reprodus mai sus, se pare că ideea

(continuare în pag. 17)

centrală este aceea de a separa spațiul diurn de cel nocturn, spațiul diurn fiind cel al vorbelor, iar cel nocturn al meditației. Singura traducere care face excepție de la această idee este traducerea lui Cornilescu, în care se afirmă că ziua și noaptea sunt doar niște mijloace prin care se evidențiază prezența lui Dumnezeu. Ziua și noaptea apar deci ca niște ființe himerice care transmit pentru eternitate puterea dumnezeiască. Acestea par astfel a se contopi pentru un scop comun, acela de a vesti mărirea Creatorului.

Din punct de vedere lexical, putem observa aceleași forme vechi ale cuvintelor, dar și vocabularul restrâns în cazul traducerii lui Coresi. Folosirea cuvântului *rîgî* / *iaște* în loc de *spune* este o dovadă în acest sens. Se cunoaște faptul că nu s-a stabilit încă cu precizie ce text sau ce texte au stat la baza traducerilor psalmilor lui Coresi. Se presupune că totuși Coresi s-a folosit de Septuaginta, iar de textul slavon s-a folosit numai spre a se ajuta în construirea frazei române, precum probabil s-a folosit și de Vulgata, fapt explicabil prin numărul mare de cuvinte neolatine dar și de cuvinte slavone literare.

Alte cuvinte ce țin de lexicul arhaic observăm la Dosofoei, care folosește arhaismul *vorovă* pentru *vorbă*, și cuvântul *izbucnește*, care în contextul dat primește chiar valoare metaforică, acest verb implicând și ideea de inevitabil. Pentru latura meditativă a nopții traducătorii folosesc din nou cuvinte diferite: *înțelepciuni*, *gând*, *minte*, *știință*, *cunoaștere*. Vedem astfel că, deși aceste cuvinte sunt sinonime parțiale, ele sunt totuși diferite, iar alegerea lor probabil a părut cea mai potrivită vremurilor în care au fost traduse aceste texte.

*Nu-s cuvinte nece ziceri ce să nu se auză gla / sul lor
În tot pământu ieși spu / sa lor - Coresi*

*Cât nu este graiuri să s-ascunză / Sau cuvinte să nu
răspunză / Că le-au ieșit vestea-n tot pământul / De
ce-au grăit ș-au răspuns cuvântul / Să s-auză la toți
preste țară, / Să-nțăleagă marginea de-afară - Dosofoei
Nu-s graiuri nici cuvinte, căroră să nu să aud glasurile
lor - Biblia de la București*

*Nu sunt graiuri, nici cuvinte, ale căroră să nu să auză
glasurile lor - Biblia de la Blaj*

*Și acestea fără vorbe, fără cuvinte, al căror sunet să
nu fie auzit / Dar răsunetul lor străbate tot pământul și
glasul lor merge până la marginile lumii - Cornilescu*

*Nu sunt graiuri și nici cuvinte ale căror glasuri să nu
se-audă / În tot pământul a ieșit vestirea lor și la
marginea lumii cuvintele lor - Bartolomeu.*

Fragmentele citate fac referire la faptul că puterea dumnezeiască, cuvântul lui Dumnezeu nu este îngrădit de niciun fel de barieră, fie ea lingvistică sau geografică. Cuvintele cheie sunt: *glas*, *graiuri*, *pământ*, *margine*. Observăm însă cum au evoluat anumite construcții de la o traducere la alta. Dacă la Coresi: *Nu-s cuvinte nece ziceri ce să nu se auză gla / sul lor / În tot pământu ieși spu / sa lor*, la Dosofoei: *Cât nu este graiuri să s-ascunză / Sau cuvinte să nu răspunză / Că le-au ieșit vestea-n tot pământul*. Astfel, dacă la Coresi termenii utilizați sunt cuvinte sau ziceri, la Dosofoei aceștia devin *graiuri*. Biblia de la București și Biblia de la Blaj reiau formele cuvinte și *glasuri*, la Cornilescu ele devin *fără vorbe*, *fără cuvinte* dar cu un ecou capabil să treacă până spre marginile pământului, pentru ca Bartolomeu să revină la *graiuri* și

cuvinte.

*În soare puse mutarea sa, și el ca un ginere ieși
din celariul său. // Bucu / ră-se ca uriașul aleargă
cale. / De la începutul ceriului ieșirea lui; / și
timpinarea lui în sfârșitul ceriului / și nu e cine
se va ascunde de căldura lui - Coresi*

*C-au întinsu-ș sălașul în soare, / De scripește și
dă strălucoare, / Ca un mire de stă de purcede /
Dintr-a sa cămară unde șede / Făcând voaie bu-
nă de drum mare / Ce-a s-alergeca un boinic tare,
/ Cu purcesul din ceri, de la capăt, / De-ș oprește
tâlnișul la scapăt. / Și nu-i nime să-i scape de
boare, / Să s-ascunză de dâns la răcoare -
Dosofoei*

*În soare au pus lăcașul lui; și el ca un ginere
ieșind den cămara lui. / Bucura-se-va ca un uriaș
să alerge cale; den marginea ceriului ieșirea lui /
Și istovul lui până în marginea ceriului, și ni iaste
cel ce să va ascunde de căldura lui - Biblia de la
București*

*În soare au pus lăcașul său; și El, ca un mire ce
iasă din cămara sa. / Bucura-să-va ca un uriaș să
alerge cale; din marginea ceriului ieșirea lui. / Și
întâmpinarea lui până la marginea ceriului; și nu
easte cine să se ascunză da căldura lui - Biblia de
la Blaj*

*În ceruri El a întins un cort soarelui. / Și soarele,
ca un mire, care iese din odaia lui de nuntă, / Se
aruncă în drumul lui cu bucuria unui viteaz: /
Răsare la un capăt al cerurilor, / Își isprăvește
drumul la celălalt capăt; / Nimic nu se ascunde de
căldura lui - Cornilescu*

*În soare Și-a pus locașul Său; / și El ca un mire
ce iese din cămara Sa, / bucura-se-va ca un uriaș
ce-și aleargă drumul. / De la marginea cerului își
are ieșirea, / Pân la marginea cerului îi este
alergarea, / și nimic nu se poate ascunde de
căldura lui - Bartolomeu*

În versetele citate, cuvântul cheie, indiferent de traducere este *soare*. Acest corp ceresc, dătător de viață și lumină se identifică în majoritatea traducerilor cu însăși puterea dumnezeiască. Soarele devine astfel lăcașul lui Dumnezeu din care acesta, asemenea unui ginere sau unui mire, oricum un tânăr voinic, este capabil să cuprindă întreaga lume. Din nou, singura traducere care diferă ca mesaj este aceea a lui Cornilescu. În această traducere, Creatorul este cel care a făcut lăcaș Soarelui, i-a făcut un cort, aluzie evidentă la cer, iar Soarele apare în ipostaza celui care mărturisește puterea dumnezeiască în toată lumea. Observăm, de asemenea, talentul de versificator al lui Dosofoei, care conturează imagini vii, nuanțate, apropiate de arta poetică.

În următoarele versete se face referire la cuvântul lui Dumnezeu, sub toate aspectele sale: Coresi le numește: *Legea*, *Mărturia*, *Dreaptele Domnului*, *Frica*, *Judeațele*, *Învățătura*; Dosofoei le numește: *Legea*, *Mărturia*, *Dreptățile*, *Frica*, *Giudețele*, *Curățarea*. În aceeași manieră, în Biblia de la București, aspectele cuvântului lui Dumnezeu sunt numite: *Legea*, *Dreptățile*, *Porunca*, *Frica*, *Judecățile*, *Neprihănirea*,

(continuare în pag. 18)

în Biblia de la Blaj ele sunt numite: Legea, Dreptatea, Frica, Dorința, Greșelile și Neprihănirea. În traduceri mai noi, și anume în aceea a lui Cornilescu, ipostazele cuvântului sunt: Legea, Mărturia, Orânduiri, Poruncile și Judecățile, respectiv în traducerea lui Bartolomeu: Legea, Mărturia, Legiuirile, Porunca, Frica, Judecățile.

Prin traducerea psalmilor, limba română își descoperă frumusețea și taina în cuvinte de mare dulceață duhovnicească. Prezentă în ortodoxie, limba română, are neîndoiește, calitatea de limbă religioasă, revelația dumnezeiască fiind transmisă, propovăduită, păstrată și în limba română. Prin cuvântul Creatorului, omul vorbește cu Dumnezeu, însă prin cuvântul Bibliiei, inclusiv prin cuvântul psalmilor, se întâlnește cu Dumnezeu și intră în comuniune cu El, românul reușind după îndelungi strădăni ce au durat secole, să vorbească românește cu Dumnezeu.

BIBLIOGRAFIE:

1. Coresi, Psaltirea slavo-română (1577) în comparație cu Psaltrile coresiene din 1570 și 1589, Introducere și indice de Stela Popa, Ed. Academiei R.S.R., București, 1976;
2. Dosoftei, Psaltirea pre versuri tocmită, ediție critică de N.A.Ursu, Ed. Mitropolia Moldovei și Sucevei, Iași, 1974;
3. Chitimia, I., Un monument de valoare literară perenă: „Biblia lui Șerban Cantacuzino (1688)”, ediție jubiliară, Ed. Universității, Iași, 1988;
4. Chindriș, Ioan; Pavel, Eugen, Biblia de la Blaj (1795), ediție jubiliară, Cluj-Napoca, 2000;
5. Conilescu, Dumitru, Biblia sau Sfânta Scriptură (1921), Ed. Societatea Biblică din România, Oradea, 2010;
6. Anania, Bartolomeu, Biblia sau Sfânta Scriptură, versiune diortosită după Septuaginta, București, 2001;
7. Munteanu, Nicodim, Biblia adică dumnezeiasca scriptură a Vechiului și Noului Testament (1936), ed. a 2-a, tradusă după textele originale ebraice și grecești de preoții profesori Vasile Radu și Gala Galaction din înalta inițiativă a Majestății Sale Carol II, Ed. Fundația pentru literatură și artă, București, 1939;
8. Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase, Ed. Diecezană, Caransebeș, 2001;
9. Dicționar religios - termeni religioși, credințe populare, nume proprii, Ed. Garamond, București, 1994;
10. Mehedintzi, Simion, Creștinismul românesc, Fundația Anastasia, București, 1995;
11. Harl, Marguerite, Dorival Gilles, Oliver Munnich, Septuaginta - de la iudaismul elenistic la creștinismul vechi, ed. Herald, București, 2007;
12. Munteanu, Eugen, Lexicologie biblică românească, Ed. Humanitas, București 2009;
13. Munteanu, Eugen, Studii de lexicologie biblică, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1995;
14. Gheție, Ion, Baza dialectală a românei literare, Ed. Academiei R.S.R., București, 1975;
15. Behaeghel, Julien, Biblia în lumina simbolurilor, Ed. Paralela 45, Pitești, 2010;
16. Eliade, Mircea, Tratat de istorie a religiilor, Ed. Humanitas, București, 1992;
17. Harl, Marguerite; Dorival, Gilles; Munnich, Olivier, Septuaginta - de la iudaismul elenistic la creștinismul vechi, Ed. Herald, București, 2007;
18. Riches, John, Biblia - foarte scurtă introducere, ed. Alfa, București, 2000;
19. Gibert, Pierre, Biblia - cartea, cărțile, Ed. Univers, București, 2000.

Există situații când, datorită mijloacelor materiale, copiii sunt obligați să suporte disprețul și aroganța celorlalți. Decalajele sociale s-au adâncit atât de mult, iar cei care au mai mult decât le trebuie, se simt îndreptățiți să-i umilească pe cei mai nevoiași. Copiii simt cel mai bine acest lucru iar sensibilitatea lor are de suferit. Toate acestea se oglindesc într-un poem tulburător, în care doi copilași, frate și surioară, stau în parc în noaptea de Ajun, privind bradul uriaș încărcat de cadouri și o doamnă elegantă le aruncă un pachetel. Versul te duce cu gândul la „Fetița cu chibrituri” de H. C. Andersen în care copilul înghețat în zăpadă, privea pe geamul unei case iluminate de bradul doldora de lumini și minunății. Sunt basmele copilăriei, din totdeauna a fost așa, au existat bogați și săraci, dar parcă în zilele noastre, toate acestea se răsfrâng dureros și umilitor în sentimentele copiilor.

Motivul zăpezilor copilăriei, cel al omului de zăpadă, al săniuțelor care zboară parcă pe nori, al nopții de Ajun de Naștere Sfântă, motivul apariției primelor floricele de primăvară din stratul de zăpadă, al lui Moș Crăciun, motivul jocurilor cu mingea, al micilor vietăți și găze care devin prietenii copiilor, al florilor curtate de fluturași, motivul dorului de primăvară, - sunt tot atâtea subiecte de poezie, tratate în chip admirabil de poetă. Dar și sperietura copilului când primul dinte de lapte i se clatină și cade, semn că a trecut de prima vârstă a copilăriei și intră în alta. Tristețea și durerea sunt pasagere însă, pentru că, peste puțin timp, va avea alt dinte mai trainic și mai sănătos. De asemenea, o zi întâpărită în memoria fiecărui copilăș, prima zi de școală – motiv de emoție înaltă, tulburare dar și de bucurie sfântă.

De fapt, întâmplările autoarei se îngemănează cu cele ale copilului și uneori este greu să le disociezi. Deși știi bine cine e autorul, stai și te întrebi cine a scris toate acestea, copilul sau mămăușa? Asemenea empatie este greu de realizat, încât, ideile, versurile, atmosfera, sentimentele se îngemănează într-un rotund care nu poate fi atins de nici o primejdie. Comuniunea de spirit este perfectă, deși nu ai putea să-ți închipui acest lucru din pricina diferenței de vârstă.

Autoarea preia din trăirile copilului Constantin Paul, făcând din acestea, propriile trăiri. Poate aici stă cheia reușitei, a frumuseții negrăite a versurilor: că ele nu mai sunt legate de vârstă sau de persoană, ci devin emblematice.

Iată o ilustrare a acestei situații fericite: „Sunt fascinat de orice rând / (Penița fuge pe hârtie) / Și mă întreb din când în când: / „Scriu eu sau îngeru’ le scrie?” (Emoții).

Cartea « **Soarele copilăriei** » are ca drept beneficiari, copii de toate vârstele care regăsesc în ea multe lucruri folositoare, amuzante și temeinice, drept pentru care o recomandăm spre lectură celor care iubesc poezia și tot ce-i frumos și adevărat în lumea confuză în care trăim.

George-Nicolae STROIA

Sufletul

Sufletul,
un puiet de brad
ce tinde spre lumină.
Când lumina dispare
este atras de întuneric,
vestejiindu-se din ce în ce mai mult.
Trebuie udat cu lacrimi,
îndreptat spre lumină
și curățat
de buruienile
care îl împiedică să crească.
Și, ca orice puiet,
își va înfige rădăcinile
adânc în pământ,
dornic să absoarbă
gânduri și lucruri frumoase.
Cum, uneori,
solul e otrăvit de răutăți,
rădăcinile-i firave
se usucă și se scurtează,
obligat fiind să și le înmulțească
din nou,
și din nou,
până când otrava
nu-l va mai afecta.

*

Trebuie să ne îngrijim sufletul,
ca acesta să crească
mare și mândru,
nemaiputând fi smuls
de nicio furtună.

Copilăria

Copilăria,
rază de lumină a vieții,
luminând întunecata existență.
Se spune că,
atunci când un copil se naște
îngerii zburdă,
atrași de plânsetul noului-născut.
Pe măsură ce crești
aripile lor îți luminează calea,
chiar dacă nu o vezi
și apuci pe cea greșită;
pe măsură ce crești,
îți dorești să o faci mai repede,
dar ai să regreti mai târziu;
pe măsură ce crești

nimic nu ți se mai pare ca altădată:
totul este mai puțin colorat,
înțeles altfel,
de multe ori și sumbru.
Abia atunci realizezi
cât de mult îți lipsește copilăria.

*

Poate nu este prea târziu
să înțelegi că
(pe)trecerea prin viață
este un ciclu încă neînțeles:
de la copil, la adult
și nu invers.

Mama

Mama,
parte din noi,
simte când o singură lacrimă
lunecă arzătoare pe obrazul pruncului ei;
doar mama îl înțelege,
doar mama îl cunoaște,
oricât am vrea să ne ascundem de ea,
ne ghicește întotdeauna, privind în suflet
văzând minciunile, răutățile,
curățându-le apoi cu un sărut.
Doar mama,
soarele dimineții,
alintă și ajută,
muștrând când o faptă rea a fost săvârșită.
Dacă mama ar dispărea,
nu ar mai fi nici Soare,
nici Lună,
nici Stele,
întregul Univers s-ar stinge,
lăsând aprinsă doar o mică licărire: SPERANȚA.

Zborul

Este greu să zbori ca să devii cineva.
Uneori aripile te dor,
fiind obligat să te oprești din drum,
dar trebuie să te încăpățânezi,
să ignori durerea și să continui.
În calea ta traversezi orizonturi întregi,
uneori întunecate,
alteori senine pe care trebuie să le depășești,
amintindu-ți de scopul tău;
în calea ta întâlnești piedici,
pe care trebuie să le ocolești;
în calea ta întâlnești și lucruri mai bune decât banii:
bucuria de a-ți umple sufletul cu fericire
și cunoștințele pe care mai apoi le vei putea
împărtăși.
Alteori, trebuie să te lași pur și simplu purtat de
vânt,
uitând de greutate.

*

Indiferent de obstacole,
trebuie să vrei să zbori ca să poți ajunge Cineva.

Livia CIUPERCĂ

Ofrandă Poetului la Zi de Amintire

„Despre poeți numai moartea poate vorbi /
singură moarte știe despre ei câte ceva...”
(Amintirea poetului)

Știm prea bine. Poetul IOAN ALEXANDRU s-a născut într-o zi sfântă, dar de mare zbuclim european / mondial, la 25 decembrie 1941 și a plecat dintre noi, după o grea suferință, la 16 septembrie 2000. Amintirea sa înseamnă, în fapt, ofrandă unui om și unui creștin, elogiul poeziei sale și patriotului care-a fost. Așadar, să șoptim împreună cu Poetul: „E vremea îngerului asfințit!” (**Porunca**) Să aprindem „toate luminile lumii pe-acest fără de margini câmp” (**Ascensiunea**). Să presărăm pe altarul preasfântului nost’ pământ, împlânzit de aripa versului meșteșugit, multe luminițe întru vestirea sărbătoririi nașterii sale. Să-i vestim aniversarea și în Casa poeziei, pe platoul de la Nicula, și-oriunde s-ar simți vibrație artistică. Orice „călătorie a unui vis” am întreprinde, tot „ziua lui...” sărbători-vom! Cuvintele „ard pururi” (**Cât infern**) oriunde-am fi!

Îndemnul nostru este-a nu ne uita înaintașii, amintindu-ne și-o vorbă înțeleaptă: „veșnic un braț al cumpenei / va pluti în repaus sus / și unul spre pământ...” (**Dezechilibrăm**) În fond, cu toții suntem amintire-a prezentului, spasm binecuvântat întru frumos, întru iubire, întru dăruire. „Ceru-i făcut / Din morminte...” (**Amintirea**) Într-acolo ochii noștri, lumini veșnic înstelate, aprind făclii îmbujorând cuprinsul.

Jertfa poetului este și jertfa noastră. Să nu uităm: „Nu poți birui vremea nefiind biruit...” (**Lumina necreată**) Mult calm și multă iertăciune pentru toate relele ce ți-au umbrit ființa, iubite poet! „Pustia – pergament ceresc” – mâncatu-le-a pe toate. Pe toate.

Noi, cei de azi, noi, cei de mâine, noi, cei dintotdeauna (vrem a crede) n-avem dreptul de-a uita: „Și rostul nostru fi-va peste veac / De-a-nainta cu teamă în tăcere / Să nu se prăbușească din înalt / Pustia marilor mistere...” (**Ce este pustia**).

S-a simțit adeseori singur, obsedat de „alpinele redute” (**Autoportret**) șoptindu-și, sfâșietor de trist: „Nu-i nimene în lume mai singur decât mine...” (**Via Dolorosa**) Alteori, s-a dorit „copita unui cal” - ca să înfrângă necunoscutul, „drum de pământ cu aripile-n fum” - pentru-a străpunge necunoscutul, „creangă cu prune roșii ruptă de furtună / pe-o uliță cu foarte mulți copii” - ca să bine-rotească, ori „curcubeu strigând într-o fântână” - ca să înflorească distanțele (**Ploaia**). Dar n-avem voie-a uita că poetul Ioan Alexandru a fost și rămâne un lucid: „Mărunt și fără prea adâncă bătaie / Arde sufletul nostru în univers” (**Mormântul poetului**). „Dus în miezul de pământ”, ca-ntr-un cuib al eternității, „cu călcăiele înfipite, într-o stâncă...” (**Sentimentul mării**), zborul său e fără

Poetul Ioan Alexandru

încetare. Către locuri dragi sau timpi fugari, căutându-și rostul. „Mi-așa de dor / De tine când mi-ești foarte aproape / De-aceea am hotărât ca între noi / Să bată veșnic vântul existenței mele...” (**Invers**)

La ceas de taină noi privim, cu ochii umezi de iubire. Vestim împrejurimilor cuvânt pentru-un Poet, Ioan al lui Alexandru. Cununi de lauri hărăzitu-i-au cele zâne bune. Din înalt. Dar și o viață zbuclimată. Pe toate dusu-le-a, încredințat fiind, de-o cruce a jertfelniciei. În fiecare clipă-a respirației, Ioan șoptea, evlavios: „sunt pregătit de jertfă în fiecare clipă” (**Autoportret**), sunt și „suntem nădejdea stinsă a marelui Pustiu...” (**Via Dolorosa**)

Precum izvorul, și el s-a dăruit „cu-nfrigurare” (**Cântec**), pentru verticalitate. Că s-a ales pustia din tot și din toate... Asta e! Presărăm pe dalbu-ți drum multe regrete! Sângerânde regrete, iubite Poet! Și-mpreună cu toți „veghetorii” tăi, șoptim duios și dureros: „Deșertăciuni sunt toate și deșertăciune...” (**Porunca**)

La fine de an, în prag de-alese sărbători, cu inimile îmbujorate de speranță, să „tragem clopotele din nouri de pământ”, să „cuibărim cenușa în haosul din noi” (**Clopotele**), s-aprindem flacăra speranței spre mai bine, întru iubire și frumoase împliniri, convinși fiind că inima ta stelară vibrează încă din înalt pentru a noastră sfântă Țară!

Omul Ioan Alexandru a fost atras, ca un magnet, înspre „nările pământului” (**Platou**), bineștiind, din străvechime, că acest sfânt pământ este și va rămâne „cea mai curată / lacrimă / din

(continuare în pag. 21)

univers" (**Clopotele**). S-a simțit parte din acest univers. Și câtă sinceritate-n confesiunea: „dealul mă cheamă, valea mă alungă, / dorul mă roade, spaima mă-nveșmântă” (**Capul meu**) Și dincolo de timp și de spațiu, o dulce înșoptire surâzândă străbate clipa: „Zac îngropat de-atâtea ori cu glia peste mine / și pun vina pe moarte că ea locului mă ține...” (**Capul meu**)

Apropiată-vă de piatra de mormânt, sigur veți auzi vocea interioară șoptind: „Pretutindenii există tu, pământule, / ars de roți, frământat de lumini, / supt de oceane, / dar eu te știu dintr-un anume loc / și timp anume...” (**Pământul**), bineștiind că „Singura mea sursă de energie / trunchiul acesta de pământ însuflețit...” a devenit **Cosmosul** său. De-acolo, de unde ești, mereu vii, și pur, și sincer, rostirea-ți nu-ncteează a spera: „Mă pregătesc de toamnă în plină primăvară / și vara gerul iernii în oase îl ascult. / Golul surorii mele îl port eu în lume...” (**Sora mea**)

În liniștea împrejurimilor mănăstirii Nicula și sub divină ocrotire a Măicuței Precurate, te simți loane, ca-n adolescență: „E-o noapte așa de bună, ca apa de izvor / Ce-o sorb cu toată fața răsturnată pe unde. / Ți-s mâinile-afumate și freamătă ușor, / Și-o gravă bucurie mă pătrunde” (**Adolescent**). De ce ți-ai ales locul nevegheții, locul dăinuirii veșnice tocmai **aici** și nu altundeva?! O spui chiar tu: „Cimitirul la noi e un pogon comun înconjurat cu gard de piatră, să nu molipsească pământul rămas viu în libertate...” (**Ca un paradis**) Și, poate, alegerea să fi fost cea mai bună! Aici, în dangăn de clopot, aici, în miruire și atămâiere, va fi să fie, veșnic, binecuvântare. Și, distingându-ți vocea, în șoptire psaltică, auzim: „Să crească-n voie neagră umbra mea, / umbra mea...” (**Zidul**)

Dacă vrei să-aflați, prieteni, cum e **Somnul** „într-una din nopțile mute ale pământului”, mergeți la Nicula! Oricând, o luminiță e binevenită la căpătâiului robului lui Dumnezeu... IOAN! „Poate numai nevăzutul, cel numai duh / Să poată vorbi despre...” (**Mormântul poetului**) liniștea care domnește-n acea oază divină. „Doamne! cât fum ascunde-n sine freamătul încă verde / ce-l laudă furtuna bălbâind...” (**Amintirea poetului**) În adevăr, „ceru-i făcut / din morminte...” (**Amintirea**)

Amintiri duioase, de dincolo de timp, ne-ncearcă. Și-n „fumul vremii deslușești / Un sat apus, un răsărit de lună, / Văzute de-un copil apus și el / Unde? și când? – cu luna împreună” (**Autoportret în mișcare**). Nici cum uitarea nu se va așterne peste numele tău, Poete! Promitem că „aceiași sori căzători depun rotundul stingerii în lacrimile noastre...” (**Amintirea poetului**) Acum și-ntotdeauna!

Notă. S-au folosit versuri din volumul: Ioan Alexandru - **Amintirea poetului**. Editura Palimpsest, București, 2003

- Este târziu! Nu avem îngăduința, să depășim miezul nopții.

Au aplecat privirile triști. Spiritul îi mângâie:
- Nu fiți necăjiți! În fiecare an ne vom întâ-

lni.

Plângeau și mână în mână se îndreptară spre căsuța lui Peter Pan. El văzu lacrimile din ochii fetei. Încearcă, să o înveselească:

- Uite, căsuța din copac e locul meu secret. Îl împart doar cu tine.

Fata îi zâmbi recunoscătoare. Împreună urcară pe trunchiul noduros. Fata își pierdu echilibrul țipând după ajutor! Se prăbuși, pierzându-și cunoștința.

***

Cineva îi dădea palme ușoare peste obraz. Se dezmetici cu greu. M. îi rostea îngrijorat numele:

- Iubito, ce e cu tine? o strânse cu putere la piept.

- De-ai ști! suspină ea în gulerul cămășii lui.

Bărbatul îi ținea obrazii în palme, o privea intens:

- Ce ai pățit? Mă îngrijorezi!

- Oglinda... bâigui femeia.

Privi încruntat spre direcția arătată de ea, devenind atent.

- Da, iubito, oglinda te arată așa cum ești...superbă...

Ea clătină din cap, vorbind incoerent:

- Nu! Acolo! Copiii...spiritul pădurii.

M. o fixa cu privirea! Femeia îi privi ochii negri, hipnotici. O toropeală plăcută îi cuprinse ființa! Îi înconjură gâtul cu brațele.

- Ce s-a întâmplat? Mi-e teamă!

O strânse cu putere la piept.

- Nu trebuie, sunt cu tine. Nu te voi părăsi!

- Am fost în oglindă... eu... fetița... băiețelul... murmură pierdută în privirea lui.

O sărută tandru, cu toată dragostea și pasiunea pentru ea! El știa.

- Suntem așteptați,sopti ea.

Mâinile lui îi explorau trupul și degetele îi mângâiau pielea netedă, înfiorând-o. Se lăsă condusă în lumea fierbinte a pasiunii fără margini! Îl îmbrățișă, contopită cu omul care-i oferea dragoste și senzații nebănuite.

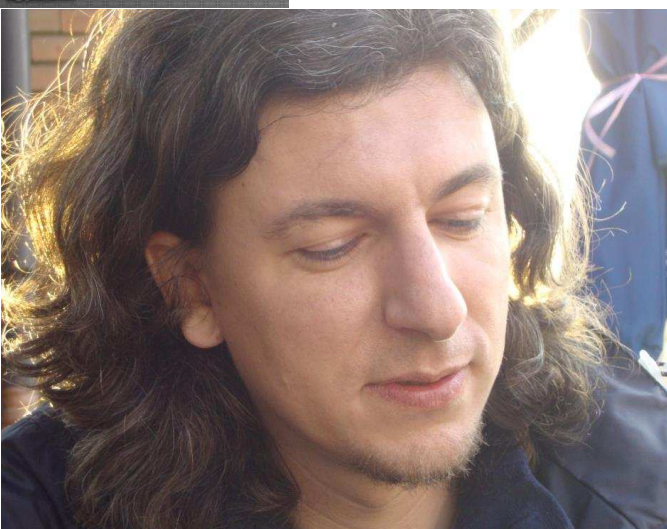
- Te aștept dintotdeauna! îi murmură la ureche, umplându-i trupul de fiori.

Se contopeau în noaptea magică a trecerii dintre ani. În jurul lor, lumea se transforma în lumină și basm.

*

Târziu, urcau fericiți treptele spre castelul unde petrecerea era în toi! În urma lui, pe scări, ea observă șosetele lui... una roșie... una galbenă...

Bogdan MUNTEANU**Marișca**

S-ar putea crede că Marișca e o femeie irezistibilă. Că e frumoasă foc, că are părul buclat, natural, că e blondă, brună, cum vă place, că e vioaie, că are pe vino-ncoa'. Că e și inteligentă pe deasupra. Că și-a găsit un soț neasemuit, bărbat frumos, puternic, pe care-l iubește din toată inima, cu care are un copil, frumos la rândul-i, pe care-l înconjoară amândoi cu dragoste. Că Marișca e fericită alături de familia ei minunată. Acestea fiind zise, s-ar putea spune despre Marișca că e femeia ideală, cu o viață împlinită. Și-am încălecat pe-o șa, și v-am spus povestea așa. Doamne-ajută!

Ei bine, nu e o femeie frumoasă Marișca. Și nici tânără nu mai e. "Ți-a trecut vremea, blestemato, nu mai jindui așa la copiii ăștia, nu ți-a ajuns câte-ai făcut? Trăsni-te-ar Dumniezo să te trăsnească!", așa-i zic oamenii Marișcăi. Nu-i bagă în seamă femeia, se uită la noi, băieții, și râde. Dinți părăginiți ies la iveală din gura Marișcăi, uite și strungăreața imensă, uite și-un colț maroniu, ca un pom putred, uite și-un dinte nelalocul lui, parcă din cerul gurii-i vine.

Nu e o femeie frumoasă Marișca, dar cât de ageră e, ca o zvârlugă tâșnește și cată să ne piște, să pună mâna pe noi, „ptiu, frumoșilor!”, așa ne zice Marișca. Nouă, băieților, ne e frică de Marișca, de mâinile ei osoase, străvezii, de rânjetul ei, de buzele-i subțiri și vineții, de păru-i vâlvoi, de șorțul mizerabil pe care-l poartă zi de zi, dar cât de neastâmpărați și răutăcioși suntem, și-i dăm târcoale una-ntruna, să-i facem zile fripte. Oricât de ageră e, nu ne prinde niciodată Marișca, ne-mprăștiem ca potârnichele, carencotro, căci tare tineri și sprinteni suntem noi, băieții.

Nu e o femeie frumoasă Marișca. Stă la poartă, în fața casei și mănâncă semințe toată ziua și scuipă cojile pe jos și se uită la lume Marișca. Ce gândește, numai ea știe, că nu zice multe Marișca. Se uită numai, râde și scuipă coji și ne-așteaptă pe noi, băieții.

Nu e o femeie frumoasă Marișca, căci lumea n-o vorbește de bine. O suduie și-o fac în toate felurile, jigodie, cutră, scârbă, așa-i zic, iar cei mai turbați o scuipă și-o înghiontesc. Toți știu povestea ei, cică mereu la carne fragedă i-au fugit ochii urâtei și nenorocitei. Toți

știu cum l-a ademenit în urmă cu câțiva ani pe unul mai prostălu, loji îl chema, să-i treacă pragul într-o seară. Cu câțiva ani mai mare decât noi loji, prostănacul, abia ce-i mijiseră mustățile. N-a vrut să mărturisească timp de o săptămână loji, dar l-a bătut tac-su întruna și l-a ținut nemâncat până a leșinat, așa zice povestea. Cu cureaua de la pantaloni l-a bătut și n-a avut încotro loji până la urmă. A zis tot, că altfel murea. A zis cum a trecut pe stradă fără nicio treabă, cu gândul să se ducă acasă, aproape că se lăsase întunericul. Cum stătea Marișca rezemată de poartă și crăpa semințe între dinți, cum l-a oprit și l-a-ntrebat fără ocolișuri dacă a văzut vreodată "din aia", n-a-nțeleș el prea bine ce-i "aia", s-a speriat însă, tare ciudat se uita femeia la el, a vrut s-o ia la sănătoasa, era prea târziu, Marișca l-a prins de mână și i-a pus-o pe, pe... aici loji s-a oprit, n-a vrut să continue destăinuirea, a-nceput să plângă, l-a umplut din nou de sânge babacul, „io te-am făcut, io te-omor!”, îi zicea. De fapt povestea zicea așa. Ce să fi făcut, a zis săracu' loji mai departe, pe țâță, pe țâță, că mai frumos nu i-a venit să zică. L-a tras după ea în casă Marișca, cică el s-a împotrivit, s-a smucit, dar cine să-l creadă? „Te-au dat gata niște țâțe, nenorocitul naibii, ai gândit că n-ai mai pupa în viața ta altele! M-ai făcut de râs, boule! Măcar de-ar fi meritat!”. Nu l-a crezut tată-său, dar nici nu l-a mai plesnit cu cureaua. L-a ascultat răbdător, cu capul în mâini, a înghițit rușini după rușini, le-nfigea fiu-su-n el cu fiecare cuvânt rostit, prinsese curaj loji văzând că babacul se liniștise, și i-a povestit prostănacul din fir-a-păr prin ce trecuse. Le-a suportat omul, ce era să facă, să-și omoare copilul? Era cu mintea-n altă parte, își făcea deja planuri cum să se-ascundă de gura lumii. Dar când a auzit omul cum i-a tras Marișca nădragii băiatului de pe el, n-a mai înghițit umiliința. A mugit ca bizonul și i-a scăpat din mâini cureaua și-a plâns bărbatul. Ca un copil. Era prea mult! A ieșit cu pas împleticit din casă, s-a dus în pivniță și-a băut, a băut până a căzut lat, l-au scos de-acolo mai mult mort decât viu. Părul îi albise neobișnuit de mult, nu mai știa nici cum îl cheamă, strângea numai din pumni și zicea întruna: „l-a dat nădragii jos, i-a dat nădragii jos.” N-a rezistat mult omul în nebunia lui, l-au îngropat după mai puțin de o lună, fără să știe ce s-a-ntâmplat cu el. L-au tras ce l-au tras de limbă pe loji oamenii, ba cu binișorul, ba cu „vezi că se-nvârte tac-tu în mormânt”, ba chiar și-un popă a venit să-l dojenească, în zadar însă, băiatul ridica din umeri, văzuse el cum vorbele lui au chemat moartea o dată. A plecat într-o noapte, la puțină vreme după moartea babacului, în alt oraș sau în altă țară, nimeni nu știa unde, bănuiau că departe, că nu i-au mai dat de urmă. Așa zice povestea.

Nu era o femeie frumoasă Marișca, căci lumea n-o vorbea de bine. Povestea asta a Marișcăi, cu care am crescut și eu încă de când mă jucam cu puța-n praf și pe care v-o zic și vouă acum, după aproape treizeci de ani, a scris-o unul care se pretindea mare scriitor, hoinărea întruna în căutare de senzații tari. A zăbovit câteva zile și pe strada

(continuare în pag. 23)

noastră, cine știe cum ajunsese el să bântuie printre noi, a stat de vorbă cu unul, cu altul, a observat el chestii, și-așa a găsit el de cuviință, să scrie urât despre Marișca. La urma urmei, chiar era urâtă Marișca și nu prea pe treaba ei, cum altfel să fi scris ăla despre ea?

Cert e că toți au luat povestea de bună când a venit mai apoi unul cu cartea ăluia în brațe și ne-a arătat ce scrie acolo. Am crezut, ce să fi făcut, că doar se pretindea mare scriitor, și trei sferturi dintre noi eram proști, dacă ăla era scriitor și scosese o carte, apăi e cel mai tare, cum să nu-l fi crezut?

S-au dus imediat peste Marișca s-o linșeze, dar oare de ce zic s-au dus? Ne-am dus, că eram și eu acolo, printre ei, la cei zece ani ai mei. M-a luat taică-meu pe sus, hai, mă, să-i facem de petrecanie leprei, așa mi-a zis și ochii-i luceau a ură și cred că au început să-mi lucească și mie, că eram leit taică-meu. La scandal înainte, cu mic, cu mare, i-am spart geamurile cu pietre, hu, i-am rupt poarta, hu, hu, mare tărboi am făcut, se jura că nu-i adevărat nenorocita și cât era ea de indiferentă față de gura lumii, s-a-nspăimântat de moarte, nu era de glumă cu noi, că tare nebuni eram și luceam cu toții, o aruncaserăm pe jos ca pe-o cârpă și-i trăgeam scatoalce și-o scuipam și-o blestemam și tare împlinit m-am simțit când i-am tras Marișcăi un șpiț în fund și-am auzit-o icnind și pe taică-meu zicându-mi: „așa, bravo!”

Norocul femeii că s-a băgat unul mai deștept și a urlat la noi: „ho, mă, bezmeticilor, ce v-aruncați ca animalele, că nu-i chiar așa, loji n-a plecat niciunde, cum zice povestea, nu l-ați văzut în fiecare zi de-atunci? Ce dracu! Dacă zice ăla, scriitorul, ceva, sau popa sau primarul, voi le luați imediat de bune, ce dracu! Proștilor și dobitocilor, că altfel nu știu cum să vă zic, ce dracu!” Așa ne-a zis ăsta, înțeleptul, și noi ne-am uitat ba la el, ba la Marișca, am mormăit o țără și ne-am cărat dezamăgiți că nu-i venisem de petrecanie scârnăviei, avea dreptate deșteptul, loji nu plecase niciunde după moartea babacului și noi, scandalagiii, nu luasem în calcul acest aspect.

Cu toate că nu i-am făcut atunci de petrecanie Marișcăi, legenda a supraviețuit, și dacă tot mi-am amintit-o, v-am povestit-o și vouă. Dar la ce-am mai zis asta, nu știu, că doar v-ați dat seama, mai bine să vă spun cum stau lucrurile în prezent.

Loji are 44 de ani. E sănătos tun, și-a găsit o femeie cam proastă, ca el, a luat-o de nevastă, au făcut doi copii, un băiat și-o fată. Proști și ei. L-am întrebat odată: „Mă ,loji, până la urmă, a fost sau n-a fost?”. A ridicat din umeri, a balmăjit ceva a înjurătură și mi-a întors spatele. A, și n-a plecat nici acum de pe acele meleaguri.

Înțeleptul are 56 de ani. A ajuns un reputat psihoterapeut. A emigrat în Statele Unite ale Americii, unde locuiește și-acum. Mai multe nu știu să vă zic despre el.

Scriitorul are tot 56 de ani. Scrie și acum, i-am cumpărat cu fidelitate cărțile, unsprezece la număr. Sincer, nu fac banii. Numai tâmpenii scrie.

Marișca ar fi trebuit să aibă 72 de ani. A murit la 70 într-un azil de bătrâni din Statele Unite ale Americii.

Cred că nu i-o fi prea plăcut acolo, toți se purtau bine cu ea, n-o mai înjura nimeni, de uitat n-avea la ce să se uite, că numai bătrâni fericiți roiau în jurul ei, și sigur nu-nțelegea Marișca o iotă din americăneasca lor. Ce să-i fi plăcut? Cică le-ar fi cerut niște semințe să le spargă-ntr-un dinți. Și pentru că n-au înțeles ăia ce vrea, nu i-au dat. Asta i-o fi pus capac, că s-a dus Marișca în pat și-a murit.

În ceea ce mă privește, vă spun, sunt sănătos, pe cuvântul meu, cine mă crede, bine, cine nu, iarăși bine.

Petru

Petru și cu mine stăm cât e ziua de lungă într-o pivniță. Venim amândoi în zori și părăsim încăperea târziu în noapte. Atunci se descuie ușa. Petru cu treaba lui, eu cu treaba mea. Fiecare cu treaba lui. Fiecare cu calculatorul lui. Butonăm întruna. Din zori de zi și până târziu în noapte. Atunci se descuie ușa. Petru nu-mi vorbește, iar eu nu-i vorbesc lui Petru. De ce-am face-o? Butonăm al dracului de repede. Din zori de zi și până târziu în noapte. Atunci se descuie ușa.

Când se-ntâmplă - rar, ce-i drept - să nu butonez, îl studiez pe Petru. Stăm față în față, așezați pe scaune, cu ochii în monitor. N-aș putea spune cât de înalt e Petru. Vine înaintea mea și pleacă după mine. Întotdeauna. Pauze nu facem. N-avem nevoie. Nici Petru, nici eu. Nu știu, așadar, dacă e gigantic, pitic sau obișnuit, ca mine. Stând față în față, îi văd doar capul. E mare. Ba nu, e uriaș. Cât o baniță, cât o șură, cât o lubeniță. Din clăia-i de păr picură ulei. Când uleiul bălțește pe tastatură, se oprește din butonat Petru. Pune deasupra un ziar Petru. E bun la toate ziarul, se umezește pe dată, absoarbe, poate sa butoneze din nou Petru. Până târziu în noapte. Atunci se descuie ușa.

Din vreme-n vreme sunt martorul unui spectacol macabru. Grohăie Petru și rage cu sforăituri Petru și se bate pe burtă. Cred că râde. Îi lipsesc dinți lui Petru. În locul lor, resturi, putregaiuri. Cred că nu se spală pe dinți Petru. Mi-e peste putință să mă mai uit la el. Ce-mi rămâne de făcut decât să-mi ascund capul după monitor, să-mi pun căștile pe urechi și să butonez din nou. Până târziu în noapte. Atunci se descuie ușa.

Într-o bună zi n-a mai venit Petru. O fi găsit o pivniță mai bună, mi-am zis, și-am continuat să butonez. În locul lui Petru șade acum o femeie. Are sâni fermi femeia și nu poartă sutien, mi-am pus perne sub fund, să văd, vreau să văd, trebuie să văd. Sunt dărâmat și istovit și confuz și folosesc ziarul lui Petru. Butonez doar după ce se descuie ușa. Din noapte târzie și până în zori de zi.

Sunt captiv într-o pivniță. Din zori de zi și până în zori de zi. Mi-e dor de Petru.

Eugen TUDORACHE**Scara lui Iacob**

Pe scara lui Iacob
Tu coborai,
Eu urcam

M-ai întâmpinat cu zâmbetul
Unui perpetuu dintâi

La celestul semn
Amândoi am coborât să ne plimbăm
La cota zero
A sublunarului nostru
Imperiu.

Ah! străzile lui nocturne
Feeric iluminate...

Dar, vai!
Oare când s-a prăbușit
Scara lui Iacob?!...

Suavul infern

Pe discreta bancă din vesticul cartier
Ți-am primit în ochi lacrimile
De o telurică remușcare
Întâia încercare, definitivul eșec!
Vimana de siderală vânătoare
Distrusă a fost, vai! la sol.

Damnatul a opt eoni
Par a fi chiar eu!...

A Dieu

Dincolo de ușa apartamentului nr.1 parter
Un paradis în precipitată destrămare
Dincoace, un infern încins la foc mic

Deasupra,
Același cer cu aceleași stele
Dedesubt,
Taciturnul pământ născător de izvoare

Numai unicul Soare va bate fără milă în zori
Peste străzile unui oraș rămas fără nume
Pe asfaltul arzător al cărui
Tragic cavaler rătăcitor
Își va urla cumplita sa amnezie...

Nunta

La nuntă nu se poate muri
Viața e atunci mai presus de orice
Începutul în veac va trăi
Nimeni să nu-și pună-ntrebarea de ce!

Se poate-adormi chiar de Paște
Și în zi de orgoliu măreț
Însă nicicând cel ce naște
Vânat nu va fi de mistreț

Așa că atunci când te-apasă
Dureri, voină a pieri
Gândește sub brațul cu coasă
"Pe-alături tu vei nimeri
Prietenii am și nu-mi pasă
La nuntă nu se poate muri".

Doamna cu floricele

Pe cerul meu cu șapte stele
Și semilună
A răsărit
Zeița cu floricele

Iar când plângeam nemângâiat după mama
Plecată-zice-se-la ședință
Mă mângâia o zână teleportată
La Râul Babilonului
Din povești

Divina cu albi trandafiri în păr
Și mâinile-crini împărțitoare de stranii
speranțe
A coborât din zenitul mozartian
Să mă consoleze

Încă te mai visez
Doamna mea cu floricele.

Căzutele stele

Stelele au căzut cu tot cerul
Într-un adânc fără nume
Apoi unele au reurcat pe boltă
Dar poate sunt suflete-licurici
Ale vechilor astre...

Luna răsare și apune
Unde, cum și când vrea ea
Soarele răsare mereu altul
Mai mic sau mai mare,
Mai cald ori mai rece,
Mai luminos sau mai întunecat -
După capriciul unui zeu străin...

Unde este cerul spuzit cu stele
Al copilăriilor noastre?!
Carul Mic sau Carul Mare!?
Calea Lactee!?
Stea Polară unde mai ești tu oare?...

Noi, oamenii vechiului ev
Nu ne-am meritat stelele

Niciunul
Niciuna...

Ioana DINESCU

HAIGA

Doar o completare vizuală a haiku-ului?

Deja într-o fază timpurie, haiku-ului i s-a adăugat o imagine grafică, a cărei relație cu textul este una complexă. La începuturi aceasta era o schiță cu caracter umoristic, născută din câteva trăsături de pensulă și tuș, și al cărei rol consta în sublinierea elementului de spontaneitate, prosepțime și surpriză al întregului ansamblu.

Rădăcinile haiga-lei duc înapoi până la pictura chineză *nanga* (prescurtare pentru *nanshuga*), numită și *bunjin-ga* (pictura sudică) sau „pictura literaților”, în opoziție cu *hokuwa* sau pictura nordică, amândouă apărute în China, jurul anilor 1550, după modelul celor două școli - nordică și sudică - de budism zen.

Astfel, reprezentanții școlii de pictură „sudică”, funcționari care practicau pictura în tuș doar pentru plăcerea lor, în contrast cu pictorii de meserie care trebuiau să se conformeze comenzilor și dorințelor clientului, au respins de la bun început asemănarea formală cu obiectele reprezentate. Ei își puteau permite să picteze într-un altfel de stil decât colegii lor, încercând să redea sentimentele și percepții subiective prin intermediul unui limbaj al pensulei individualist și non-conformist.

Motive iubite de reprezentare erau peisajele ce reflectau dorința de contopire cu natura și dorul după stări paradisiace. Acest gen de artiști puneau mare preț pe dezvoltarea propriei personalități și pe rafinarea estetică a vieții cotidiene.

Aceste ideale au fost mai apoi preluate de pictorii japonezi, care s-au desprins astfel de școlile tradiționale *kano* și *tosa*. Inițial practicat de artiștii din Kyoto, „pictura literaților” s-a răspândit treptat în toată Japonia.

Adevărata dezvoltare a haiga-lei a început însă undeva în secolul al 17-lea. Poeții de haiku au fost cei care i-au dat caracteristicile pe care le cunoaștem astăzi. În-suși Matsuo Basho (1644-1694) s-a apucat de studiiul picturii spre sfârșitul vieții sub îndrumarea elevului său, Morikawa Kyoriku. S-au născut astfel o serie de lucrări comune, în care picturile lui Kyoriku acompaniază poemele lui Basho și caligrafiile corespunzătoare. Yosa Buson (1716-1783), despre care se poate spune că este adevăratul tată al haiga-lei, le numea *haikai-butso no soga*.

IHARA Saikaku, un alt poet și prozator din a doua jumătate a secolului al 17-lea, și-a împodobit multe dintre poemele sale cu mici desene, fiind curând urmat de mulți alți poeți. Câțiva dintre aceștia erau în același timp și pictori străluciți, cum este cazul lui Yosa Buson, dar chiar și cei care rămâneau în primul rând poeți reușeau să-și completeze poemele cu mici desene care adâncesc nuanțele textului și-i conferă mai multă forță de expresie.

Nanga este, deci, un poem în culori, haiku-ul o pictură în cuvinte, iar haiga-ua o compoziție compusă din imagine și text (poezie). Acestora li se adaugă încă un element esențial, și anume caligrafia.

În Japonia, textul și imaginea au fost de la bun început percepute ca un tot unitar, astfel încât combinația poem (caligrafie) - desen (în tuș) este o formă organică, firească, de expresie artistică, care nu are nevoie să-și justifice existența sau să și-o explice. Lirica, caligrafia și pictura se contopesc într-o operă de artă complexă, în

care componentele se întăresc și se sprijină reciproc. Iar caracteristica comună a acestor trei forme de artă este minimalismul, schițarea pe scurt a unui „miez” care nu va fi niciodată expus exhaustiv. De altfel, respectul pentru „neterminat”, pentru „nespus” este una dintre axele mentalității japoneze, fără de care nu putem înțelege nici una dintre manifestările ei culturale.

Haiga-ua urmează așadar regulile haiku-ului: austeritate, sobrietate, simplitate. Atât textul cât și imaginea au o mare forță de sugestie și evocare, tocmai din cauza sărăciei mijloacelor de expresie. Haiga-ua tradițională este pictată în tuș.

În zilele noastre, tehnicile moderne au lărgit mult varietatea mijloacelor de expresie. Sub termenul generic de haiga găsim combinații de text cu fotografie, pictură, grafică, colaj, grafică digitală etc. Cea mai populară formă este fotohaiku-ul, adică combinația între poem și fotografie.

Un alt aspect important pentru înțelegerea acestui fel de artă atât de special este faptul că imaginea nu reprezintă în nici un caz doar o oglindire grafică a poemului asociat, și nici invers nu este cazul. Astfel, o haiga poate fi alcătuită folosind juxtapunerea, adică punerea față în față a textului și a graficii astfel încât să se nască o puternică tensiune creatoare. Sau, invers, cele două componente sunt o adâncire, o dezvoltare reciprocă a sensurilor fiecăreia în parte, prin oglindiri paralele.

Tradiția japoneză cere ca o parte a tabloului să rămână întotdeauna nepictat, gol, reprezentând astfel spațiul rezervat fanteziei observatorului.

Cele de mai sus reprezintă fundalul pe care trebuie să percepem și să judecăm haiga-ua, fără a încerca să-i aplicăm criteriile artistice ale lumii vestice. Căci de multe ori câteva linii și contururi abia schițate pot avea un impact incomparabil mai mare decât un desen elaborat până în cele mai mici amănunte, și care nu mai lasă imaginației loc de căutări și desfășurare.

Luând exemplul lui Nakajima Kahō care a ilustrat haiku-ul discipolului lui Basho, Kikaku, „Pini în lumina lunii”, încercăm să analizăm sumar ansamblul:

Prin accentuarea diagonalei privirea este direcționată cu precizie, în timp ce suprafețele goale, la fel de importante ca cele umplute cu desen, au rolul de a accentua și de a pune în evidență părțile importante ale desenului. Astfel, rândurile cu text care merg oblic, din dreapta sus către stânga jos, conferă haiga-lei dinamism, formând în același timp un contrast frapant față de cele câteva trăsături de pensulă, puține și care par aproape rudimentare în curgerea lor moale, și față de cercul subțire și incom-

(continuare în pag. 26)

plet cu care este reprezentată lumina lunii din haiku.

În haiga, mai puțin înseamnă mai mult! Câteodată sunt suficiente câteva linii abia schițate, o curbă ușoară care doar te face să bănuiești creasta unui munte, sau conturul abia perceptibil al unei siluete, pentru a adăuga întregului ansamblu șarm sau umor.

La fel ca în haiku, și în haiga este „prins” momentul, în toată unicitatea lui subiectivă, eternizat printr-o trăsătură în tuș și astfel readus la esența lui universală. Doar o mică parte a complexității acestui moment este arhisuficientă pentru a reda ludic întreaga felie de realitate și a o face perceptibilă. Prin caracterul nemijlocit al tușei de pensulă se naște o tensiune și o vibrație care conferă întregii compoziții substanță și viață, explicând astfel puterea de fascinație a acestei forme de artă.

Haiga-ua are foarte rar culoare. De cele mai multe ori, doar negrul stă la dispoziție. Și totuși, prin alegerea suportului și a pensulei, prin stilul caligrafic, prin ritmul și viteza de scriere se poate crea o largă paletă de modalități de expresie. De asemenea, dozarea cantității de apă permite o scalare a nuanțelor de gri până la negru intens, cu toată gama de umbre și nuanțe. Desenul și textul pot merge mână-n mână în același stil sau pot crea un contrast, stimulând prin aceasta și mai mult fantezia privitorului. Astfel, posibilitățile de variație ale actului artistic devin aproape fără limite, iar cine are curiozitatea de a compara, într-o expoziție, rulourile cu grafică, va fi uimit de cât de diferite pot fi imaginile rezultate din această parcimonie de mijloace.

Combinăția materialului poetic (text) și imagistic (grafica, caligrafia) este foarte rar întâlnită, mai ales în culturile dezvoltate, cum este cea vestică. De fapt, acest lucru ar trebui să ne intrigue, căci vizualul și verbalul sunt cele două canale principale de comunicare. Dar tocmai prin asta compunerea unei haiga-le reprezintă o provocare complexă. Haiga-ua este, prin definiție, o artă combinatorică, ale cărei elemente - de importanță și greutate egale - sunt reprezentate de imagine și cuvânt. Astfel complexitatea actului creator, dar și de percepție, crește considerabil, receptarea și decodarea întregului ansamblu cerând o concentrare și deschidere cu care consumatorul vestic de artă nu este obișnuit.

Din cauza aceluși spațiu vizual deschis (suprafața nepictată a imaginii) și a „ecoului” pe care poemul îl provoacă în privitor se naște un spațiu liber, ce suscită interesul și obligă, în mijlocul acestui câmp de forțe, la o introspecție fecundă, la un dialog interior cu propriile afecte și gânduri.

În Japonia, maximul puterii de seducție al acestui gen de grafică este atins de plasarea unui rulu cu o haiga în tokonoma (o nișă, plasată de obicei în apropierea intrării unei camere tradiționale japoneze, în care se expun o ikebana și o rolă cu caligrafie/grafică). Astfel ea atrage, de la bun început, privirile celor care intră în cameră și imprimă în încăperea atmosfera anotimpului respectiv, prin elementele care o compun.

Câteva nume celebre în haigaua clasică japoneză: Enomoto Kikaku, Kobayashi Issa, Matsumara Goshun, Nonoguchi Ryuho, Matsuo Basho, Sengai Gibon, Yosa Buson.

omul e un câine cu minte...” este „răstălmăcită”, demascând ignorarea cu bună știință a credinței și devotamentului reciproc - lucru tot mai des întâlnit în realitatea zilelor noastre. Autorul face o subtilă referire la pervertirea -până la urmă- a celui mai frumos sentiment ce leagă două ființe, prietenia: „Odată, un oaspete venise-n curtea noastră cu un câine negru uriaș de rasă, cu premii la concursuri de frumos și toți ai curții erau pe lângă el. Pucăla a sărit la el să-și apere curtea, dar toți de-acolo l-au izgonit cu silă și el s-a dat deoparte cu trist în ochi și aștepta răspunsul. De ce?... Nu-nțelegea răsplata nedreaptă pentru credințioșia lui în ne-nțeles de minte omenească... Cu ce sunt eu de vină căs urât?... De ce îmi alungați dragostea?” (**Câine rucărean**).

Dialogurile povestirilor sunt rapide, sacadate, cu lămurirea de îndată a înțelesurilor, precum o apă de munte năvalnic tulburată de ploile mărunte. Unele din personajele sale, hătare și „dotate” cu destulă inteligență -portret al școlarului - configurează și completează „portretul” școlarului de azi, pentru care respectul față de carte sau dascăl devine din ce în ce mai pauper: „- Măruță, îmi pare că tu nu știi prea bine ce vâ-nvăț eu! / - Știu! / - Chiar totul? / - Tot! / - Ia treci te rog, la tablă! / - Nu trec / - Ce-ai zis? / - Că nu trec! / - Mai zi o dată! / - Nu trec! / - Ești obraznic cu mine! / - Sânt! / - Îți dau nota trei!...” (**Poveste cu ghicit**).

Alteori, este „penalizată” de către autor instabilitatea emoțională a oamenilor față de cei din jur, ce se pricepe de minune să-și iubească aproapele dacă acest lucru le poate aduce vreun câștig și să-l ignore în cazul alunecării în lăcua sărăcie, de unde și morala: „- Ce ușor e să-ți înfrângi mândria, să taci și să fii bun în iertare... Să-ți iubești semenii, dar și pe necuvântătoare.” (**Om bun**). Povestirea **Osânda** - cu evidente nuanțe mioritice - amintește de uciderea lui Nechifor Lipan din nuvela **Baltagul** de M. Sadoveanu sau de drama personajelor din **Moara cu noroc** de Ioan Slavici.

Răsfoind „Poveștile rucărene” și citindu-le în stare „conștientă”, cu certitudine beneficiul va fi imens. Practic fiecare poveste are un tâlc, aduce în atenția cititorului o altă viziune asupra adevăratelor valori spiritual-umane, întreaga lucrare constituindu-se într-un ghid de reevaluare a prieteniei, a respectului față de natură și animalele ei.

Iată, ca și concluzie, cuvintele autorului ce insistă asupra rolului curativ al poveștilor, în șirul firesc al vieții: mai întâi ascultate cu vădită mirare de către prunci și, mai apoi, datorite cu generozitate și pioșenie de către cei mari, cu lacrimi în colț de văz și pioasă aducere aminte: „Cine n-a ascultat povești nu a știut ce e copilăria, cine le scrie vrea să arate că sufletul îi este tânăr. Am fost și eu odată chiar ca niciodată, am fost un prunc dorit, apoi copil la joacă, un tânăr visător, un împlinit degustător de toate cele și-acum trăiesc cu scris de amintire și povești... Poveștile-s povești pentru copii, dar le ascultă și cei mari cântând vreo semuială și mulțam. Poveștile rucărene au sâmbure cu-amestec de adevăr, legendă și născocire de amurg, sunt amintiri cu săteni de poveste și firi în fel de fel... Întreaga viața mea a fost poveste cu 82 de pitici fugari, dar eu meu a rămas cam același visător, deși veșmântul e altcum... Și cât balsam reverși în suflet când spui la nepoți c-ai fost și tu odată...”.

Marilena VELICU

Lasă-mă să cred

Lasă-mă să cred că viața e curată
Și visele sunt prelungiri de gânduri,
Atunci când nopțile se-așează-n rânduri
Doar luna curge lin, nemăsurată.

Lasă-mă să cred că pot muta și munții
Și-n locul lor să pun un câmp de roșii maci,
Apusul să-l culeg din vârfuri de copaci
Când ploile se-ascund în dosul minții.

Lasă-mă să cred c-am fost o zi iubită
Când frunzele-mi cădeau greoi la glezne,
Și palidă te căutam în bezne
Cerșind o sărutare prea grăbită.

Lasă-mă să cred că sunt dovada vie
Ce poartă-n suflet magica iubire,
Am flacăra de dragoste-n privire
Aprinsă-n veci, în ritm de poezie.

Ninge albastru

Și ninge albastru pe streșini de dor
Troiene de vise blochează artere,
Îmi cântă pe gene cuvinte de-amor
În păr mi se-alintă rotunde mistere.

Te văd troienit de gânduri ascunse
Tristețea din muzică-ți pare cumplită,
În brazi îți anini cuvinte nespuse
Și calci hotărât pe aleea sortită.

Desprinde-ți aripa de firul stelar
Abate-ți cărarea pe văi despletite,
Și vino rebel într-un dans inelar
Îmbină rutina cu stări inedite.

Fragment erotic

Pe care coapsă mi te-așezi
Și care sân îți place?
Când tandru mă îmbrățișezi
Și gura ți-e vorace.

De unde-ncepi sărutul gol
Și unde ți-e sfârșitul?
Pe buze-un zâmbet rostogol
Îmi mângâie clipitul.

Cu mâna ta în mâna mea
Fiorii se agită,
Și trec vioi până-n podea
Acolo în ispită.

Se lasă liniștea pe noi
Sărutul ne lipește,
Așa cum suntem astăzi goi
Iubirea ne topește.

Tu știi că macii noaptea sunt albaștri?

Mă ierți că astăzi am uitat de tine?
Acum spre seară-ți căutam privirea
Pe-un câmp de maci nu m-am putut abține
Și din culoarea lor mi-am scris iubirea.

Tu știi că macii noaptea sunt albaștri
Și se închid sub raze de luceafăr?
Povestea lor eu o citesc în aștri
Și dimineața când sunt roșii, sufăr.

Că roșul lor îmi netezește calea
Și buzele-mi încarcă de iubire,
De vreau cu maci astăzi să umplu valea
Și soarele va plânge de uimire.

Vreau... Nu vreau...

Nu vreau în viață nopți prelungi
Nu vreau nici somnul rupt în dungi,
Vreau visul dulce, nu amar,
Dorul, trecut peste hotar.

Vreau ziua clară și rotundă
Parfum de flori să mă pătrundă,
Să-mi cânte primăvara-n geam
Și gânduri triste să nu am.

Nu vreau lingouri și palate
Nu vreau păcatele spălate,
Nici fraze conținând minciuni
Vreau să pot crede în minuni.

Și aș mai vrea, de mi-ar fi dat,
Un cer cu stele tapetat,
O mare-albastră și adâncă
Și numele gravat pe-o stâncă.

Un vis golit

Prea liniște pe malul stâng
Și prea mult soare cade greu,
O găză-n zborul ei nătâng
S-a rătăcit în curcubeu.

Măsor din ochi un deal mărunț,
Iau pulsul vieții ascultând
Sufierea vie din pământ,
Să simt natura fremătând.

Pe foaia albă unde-ți scriu
A poposit un gândăcel,
Mergând pe scrisul maroniu
Trage cuvinte după el.

Un pescăruș venit din neant
Un țipăt scurt mi-a dedicat,
Am tresărit, visam șarmant,
Un vis golit de predicat.

Gheorghe BUCUR

TULCEA, LA 1870 – autor Nicolae Ariton

Am avut plăcerea și privilegiul de a citi în faza definitivării lui manuscrisul cărții d-lui N. Ariton.

Autorul, inginer de profesie, adică format ca viziune într-o perspectivă realistă și științifică, nu este totuși un om rupt total de ideea scrisului, această carte nereprezentând debutul său publicistic. În *Prefața* la volum, dl. Ariton mărturisește că „fusese un înfocat fan science-fiction”, publicând câteva povestiri de gen în țară și în Franța”, ba chiar a lucrat la două romane SF, neduse însă „la bun sfârșit”. Se întreabă, în continuare, într-o notă, evident, retorică: „Și atunci, de unde până unde această schimbare radicală de atitudine scriitoricească, transformându-mă dintr-un autor pasionat de viitor într-unul care scrie despre trecut?” (p.1) Exemplu ar fi un roman nefinalizat încă, „Pierdut în Tulcea”, și volumul de față - *Tulcea, la 1870*. Întrebare la care numai autorul va putea să dea vreodată un răspuns valabil.

De la început, m-au surprins, în această carte, nu prea întinsă – doar 100 de pag. –, intenția urmărită, materialul folosit (în bună parte inedit), și modalitatea aparte de prezentare.

Autorul și-a propus să înfățișeze: „un oraș și o lume aflată la granița a două universuri atât de diferite: cea a Imperiului Otoman și cea a Europei”, în anii premergători Războiului de Independență, precum și trei personaje „pline de exotism, mister și chiar eroism” (p.3): Nifon Bălășescu, Ismail Bey și Charles Hartley, un român, un turc-albanez și un englez, toți trei, însă, personalități reprezentative pentru istoria și destinul Tulcei în epoca anilor 1870.

La baza lucrării se află o foarte serioasă documentare, regisibilă în cele trei părți de conținut ale acesteia. În prima, *Tulcea, la 1870*, se realizează o imagine generală a localității: geografia orașului, cu mahalalele specifice numeroaselor etnii, populația în spectaculoasă evoluție – de la un sătuc de câteva sute de case în 1858 la 20.000 de locuitori în 1870, datorită activității, începând cu 1860, a Comisiei Europene a Dunării – administrația turcească, prin Ismail Bey, care a făcut din Tulcea „reședința unui falnic sangeac otoman, la acea vreme probabil cel mai stăluțitor, dinamic și modern din tot Imperiul Otoman.” (p. 99), conturând, astfel, cu mână sigură contextul destul de complicat, de altfel, etnico-social și politic al epocii.

Cea de-a doua parte cuprinde prezentarea celor trei personalități – Nifon Bălășescu, care întemeiază într-un timp scurt 20 de școli în limba română în întreaga Dobrogea, Ismail Bey, care „a condus destinele sangeacului Tulcea aproximativ doi ani (1870-1872), rămânând în istoria acestuia (după aprecierea autorului, p. 58) ca „un mutesarif luminat, deschis către reforme și modernizare.”, devenit mai târziu, timp de doi ani, prim-ministru al Albaniei, precum și inginerul englez Ch. Hartley. „În mod indiscutabil, Tulcea a devenit – susține Nicolae Ariton (p. 77) - orașul important de astăzi datorită Comisiei Europene a Dunării și personal lui Charles Hartley.” Lui i se datorează „proiectarea și construirea așa-numitului dig olandez, care închidea laguna ce ducea apele Dunării până în actualul centru al orașului

și a transformat malul fluviului în chei pentru acostarea navelor” (p.78). Lui i se datorează lucrările hidrotehnice la brațul Sulina, făcându-l canal navigabil; devenit apoi specialist de talie internațională, participă la realizarea Canalului de Suez ori la lucrări pe fluviul Mississippi și, ca o recunoaștere a unor realizări deosebite, Regina Angliei îi acordă titlul de Sir, iar sultanul – un înalt ordin otoman ș. a.

Cea de-a treia parte, mult mai scurtă, *Cronica în imagini a Tulcei*, cuprinde nouă imagini, fotografii (peisaje, portrete și chiar scene de familie, unele găsite de cercetător) și picturi (din creația lui Nicolae Dărăscu), ale localității, dându-se la fiecare imagine explicații pertinente și necesare privind data, autorul, modalitatea de realizare și realitatea înfățișată.

Cercetătorul, întorcându-se în trecut, a vrut să afle care a fost mobilul adevărat al acțiunilor celor trei. Pe parcursul povestirii vieții acestora, dl. N. Ariton nu formulează explicit astfel de întrebări, dar ele sunt insidios și mascat propuse în text. Ce l-a determinat, de pildă, pe monahul N. Bălășescu să vină la Tulcea la 64 de ani și să se implice în activitatea de culturalizare prin înființarea de școli românești, în loc să se gândească, la această vârstă, la legătura cu bunul Dumnezeu? Ce l-a făcut pe albanezul Ismail Bey să râvnească la înalta funcție de mutesarif al Tulcei și chiar să acționeze în favoarea locuitorilor? Ce l-a îndemnat pe inginerul englez Hartley să realizeze digul de la malul Dunării, să renunțe la regularizarea brațului Sf. Gheorghe, cum susținuse timp de 10 ani, ca până la urmă, să facă inovații pentru lucrările la canalul Sulina, să revină periodic la bătrânețe pe locurile unde a lucrat cu multă vreme în urmă?

Mai întâi să spunem că însuși scriitorul recunoaște: „Poate că unele răspunsuri sunt fantasmagorice, fără nicio bază reală.” Idee la care nu subscriem total și pe care o considerăm drept o expresie a modestiei onorabile. Aflăm totuși din ultima frază de pe coperta a patra motivația ascunsă a unui astfel de ingenios, de altfel, procedeu scriitoricesc: „De fapt, tot acest volum nu este decât o capcană pentru cititori, cu scopul de a-i face să citească cu sufletul la gură despre istoria Tulcei.” Și din acest punct de vedere volumul este

(continuare în pag. 29)

o reușită.

La finalul lecturii cărții ne-am întrebat ce fel de lucrare este aceasta și unde o putem încadra.

Răspunsul nu este simplu de dat. Pare a fi o lucrare monografică de popularizare. Da, dar, de obicei, astfel de lucrări ne oferă cunoștințe despre o realitate contemporană. Or, aici, sunt informații din trecut și numai din trecutul de acum 150 de ani. Așadar, ar fi o carte de popularizare istorică, privind existența unui oraș acum un veac și jumătate. Ca urmare, în mod obișnuit, ar trebui să fie un text plictisitor. Realitatea este tocmai contrară. Deși, ca într-o monografie, se dau date și cifre și se folosesc și termeni tehnici (aval, freatică, hidrotehnic, bastiment, șenal navigabil, cartograf etc.) și, mai ales, termeni arhaici, turcești (mutesarîf, tanzimât, vilayet, zemtsvos, caza ș.a.) lectura se face cu interes. Aceasta se întâmplă, mai întâi, deoarece autorul are simțul măsurii și al dozajului fie al datelor tehnice și al cifrelor, fie al cuvintelor vechi, necesar a fi folosite, totuși, pentru a ilustra o realitate trecută. Chiar și așa, descrierea nu este seacă și neatrăgătoare.

În al doilea rând, subtitlul ei – *Povestea adevărată a lui Nifon Bălășescu, Ismail Bey și a lui Charles Hartley*, are ceva din rezonanța ceremonioasă și patosul titlurilor baladelor medievale, de tipul *Povestea nefericită a lui Tristan și Isoldei*. Așadar, chiar autorul numește textul „poveste”, adică o narațiune.

Partea a II-a, parte dominantă a volumului, este dedicată vieții tulcene a celor trei personalități, care este povestită cu un rar meșteșug de seducție a lectorului: încadrarea în contextul întregii vieți a episodului tulcean al personajului, raportarea la contextul social, politic, istoric, evidențierea dilemei în care se află un personaj în adoptarea unei opțiuni. De exemplu, credința lui Ch. Hartley că avantajoasă este regularizarea cursului brațului Sf. Gheorghe ca după 10 ani să renunțe inexplicabil la ea și să acționeze cu înalt profesionalism și dăruire pentru a face navigabil alt braț, Sulina.

Pe de altă parte, prin capacitatea de a creiona sugestiv, nu numai exact, un cadru, un peisaj, un personaj din trecut, lucrarea este una de evocare istorică. Spre ilustrare, iată un fragment din prezentarea făcută lui Abdul Aziz: „A fost un sultan luminat, cu o educație aleasă, mare admirator al realizărilor în toate domeniile ale Occidentului, inclusiv literare și muzicale. El însuși a fost compozitor de muzică clasică otomană, existând și astăzi o colecție din compozițiile sale muzicale...” (p.13).

Un roman istoric, deși ca dimensiune se apropie de normă și se realizează evocarea epocii, nu este, căci nu are o acțiune și conflict tipic, în sens tradițional. Și atunci, unde se încadrează ca specie? Evident este o lucrare de graniță, la intersecția dintre știință și literatură, între istorie și geografie, social și politic, etnologie, dar și destin existențial individual, profesionalism și dăruire, aventură și eroism. Modernii nici nu mai sunt interesați de încadrarea în genuri și specii literare a lucrării lor. Dacă ne gândim la partea a treia, conținând imagini ale localității, apare evident că autorul vrea să-l facă pe lector nu numai să-și imagineze locurile și oamenii, ci chiar să le perceapă direct, să le vadă. Deci, dl. Ariton, alături de codul scris al limbii, firesc a fi utilizat, adaugă, potrivit unor practici moderne, codul imaginii prin care receptorul percepe multiplu și convingător mesajul. De fapt, autorul modern nu mai este, în primul rând, un inventator de situații, de conflicte și de personaje, ci este, mai ales, un cercetător, un arheolog social și uman, un descoperitor, indiferent unde și indiferent cum, de esențe și semnificații pe care le propune subtil și complex, spre cunoaștere cititorului, publicului. Și aici ne aflăm în fața unei astfel de situații.

Prezentarea informațiilor se face folosindu-se narațiunea, descrierea, divagația, citatul, comentariul explicativ. Uneori se introduc secvențe reflexive interesante asupra existenței individului și a destinului, a memoriei colective, cum se întâmplă în deschiderea capitolului despre Nifon Bălășescu: „Uneori istoria ne joacă feste. Mai ales atunci când mărturiile despre un anumit eveniment sau personaj sunt puține sau lipsesc cu desăvârșire. În asemenea cazuri, imaginația ia locul documentelor și dintr-o persoană controversată poate apărea un erou, sau dintr-o întâmplare banală un eveniment. Și mai grav este atunci când dintr-un om plin de viață, istoria îl transformă într-un simplu funcționar cu câteva realizări într-un domeniu, iar oficialitățile îl proslăvesc, îl transformă în erou local sau național, dându-i un aer de martir intangibil, neomenesc. De cele mai multe ori, în asemenea cazuri, personajul respectiv, în loc să ajungă la inimile oamenilor, se transformă într-o statuie, un nume de stradă, eventual de instituție, în fața cărora oamenii de azi ridică neștiutori din umeri. Este și cazul lui Nifon Bălășescu, cunoscut că s-a

(continuare în pag. 30)

ocupat de citorirea primelor școli românești în Dobrogea...” (p.25) Găsim, aici, un alt merit al lucrării, întrucât cercetătorul urmărește și reușește să redea personajului evocat conținutul de omenesc ce-i este specific.

Dacă în definirea personalităților, autorul nu folosește portretul fizic, ci prezentarea unei note biografice, a familiei (ca la Ismail Bey) și, mai ales, a faptelor lor prin care se conturează clar un portret moral, realizează, însă, dese descrieri de cadru sau peisaj (p.4) Uneori folosește în acest scop tehnica citatului pentru a da autenticitate și a mări credibilitatea, ca în cazul descrierii localității noastre dintr-o scrisoare a lui N. Bălășescu, adresată lui George Barițiu la 1870: „...La Tulcea găsi un oraș foarte frumos și regulat, unde omul poate afla toate trebuincioasele ca la Galați. Locuitorii din Tulcea sunt români, bulgari, turci, greci, ruși, nemți, evrei... De aici mersei la biserica germană, care era mare și frumoasă,, dar școala cea mare pentru băieți și fete o împodobeă și mai mult...În urmă mersei și la biserica românească - Sfântul Nicolae – dar mă întristai la suflet, că pe lângă dânsa, școală nu are, ca și alte neamuri...” (p.35).

Deseori se deschid paranteze în care se fac divagații, se explică o situație, se prezintă un personaj, cum este sultanul Abdul Aziz. Procedul este enunțat direct, devenind o practică, am zice, curentă pentru a face o trecere fără complicații la prezentarea unui aspect necesar prin înștiințarea firească a lectorului: „Rupem puțin aici firul vieții lui Ismail Bey,... pentru a spune că...” (p.48) sau „Aici suntem nevoiți să facem o mică paranteză și să discutăm ceva mai mult despre Charles Gordon Chinezul, utilizând informații din alte surse” (p.51).

Domnul Nicolae Ariton nu este un emițător rece, neutral, olimpiant, care se distanțează, ca omul de știință, de obiectul studiat, ci este unul implicat în actul emiterii mesajului. Eul narativ vorbește deseori la persoana I, singular sau plural, ca în exemplele: „Ultima frază **cred** că este miezul hotărârii lui (N. Bălășescu, n.n.) de a rămâne pe aceste meleaguri, aproape 10 ani...” (p.35) ori „Dar **să lăsăm** la o parte scenariile și **să revenim** la povestea adevărată a lui Nifon Bălășescu.” (p. 34) sau „Aici, **facem** cea mai importantă paranteză...” (p.78) Autorul este conștient de noutățile pe care le aduce și, folosind forme ale persoanei I plural, ca plural auctorial, enunță clar și direct: „**Ne permitem**, în rândurile care urmează, **să-l reabilităm** pe Nifon Bălășescu, atât cât **ne** permit informațiile...” (p.38).

Interesant este și faptul că utilizarea formei de I plural a verbului și a adjectivului posesiv (nostru, noastră) dezvăluie o atitudine implicată a scriitorului, care se consideră parte din colectivitatea în numele căreia și vorbește: „**Aflăm** însă că Tulcea este vizitată...” (p.48) sau „Deci, **am fost** foarte aproape de a deveni ruși, iar astăzi...” (p. 21) ori „în toată această perioadă anterioară Războiului de Independență, urbea **noastră** a fost o bucătică...” (p.12) sau „britanicii s-au hotărât, în sfârșit, să sosească și pe meleagurile **noastre**” (p. 68) și „...tabăra mutesarifului **nostru** Ismail Bey a fost mereu la putere...” (p. 15) Această implicare

auctorială se manifestă și în relația directă dintre autor și cititor, folosindu-se persoana a II-a a verbului, prin care se solicită implicarea lectorului, pe care o putem găsi în pasaje ca următorul: „**Vă puteți** închipui, cam ce a fost în perioada dintre februarie și iulie, în sufletul și mintea lui Carol I...” (p. 21).

Tonul este cald, firesc, persuasiv, căci autorul, alături de transmitere de cunoștințe, dorește să demonstreze, să explice, să convingă cititorul. Legătura cu acesta este o preocupare specială a scriitorului, evidențiată, aș zice, mai ales în realizarea celor trei adresări directe către lector în *Prefață*, *Epilog* și *Postfață*, la care se adaugă și gândurile de pe coperta 4.

Și totuși, ce fel de carte este aceasta? Am zice că este o monografie-roman, un tip special, însă, de roman, scris dintr-o perspectivă modernă, cu scopul de a populariza trecutul unui oraș, la un moment de grație din istoria lui, momentul de început al unei evoluții explozive chiar, corect și inspirat ales de dl. Nicolae Ariton, intitulat *Tulcea, la 1870*.

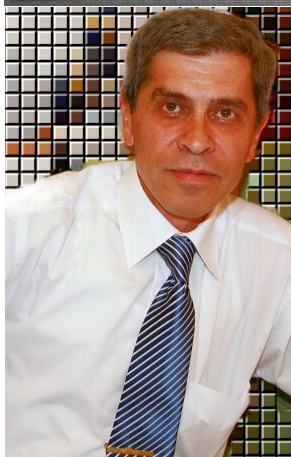
Dincolo de această încadrare într-o tipologie narativă, relativă până la urmă, important este faptul că lucrarea, scrisă bine, cu pasiune și dăruire, este una interesantă, instructivă și atrăgătoare.

Cartea se dovedește a fi, așadar, un onorant debut în volum al autorului, evidențiat și de o realizare editorială și tipografică remarcabilă la ZOOM print & copy center de la Iași.

De altfel, mobilul acestui volum este enunțat clar în *Prefață* într-o formulare care ne atrage atenția prin semnificația ei, dar și prin componenta ei afectivă deosebită: „dorința de a scrie pentru un grup de oameni speciali: iubitori de Dunăre, de Dobrogea și de Tulcea.”

Cred că acest sugestiv și emblematic calificativ al „oamenilor speciali” de care se vorbește – „iubitori de Dunăre, de Dobrogea și de Tulcea” – acest calificativ, așadar, i se potrivește, în primul rând, autorului acestei cărți, d-lui Nicolae Ariton.

Ștefan Radu MUȘAT

Dor de iarnă

Dor de iarnă i-o fi, cui?...
O moțată pintenată
se zburlește la un pui,
iar cocoșul tot curtează
o puicuță gulerată.

S-a ivit mai sus pe culme
o crăiasă din povești,
își făcu un vechi renume
cu podoabe de cristal
din împărății cerești.

Satu' s-a-mbrăcat în fum
și steluțe mii, pufoase.
Crivăț jucăuș în drum
își clădește munți de spumă
în troiană de mătase.

În răzoarele pustii,
îndoite plete dalbe
cad în văluri argintii -
ramurile plângătoare,
nămețite-n pânze albe.

Sus în salcia bătrână,
în castel pufos de nea
printre crengi împovărate,
dormitează-n scorbură
o sârmană cucuvea.

Pe un stâlp de telegraf,
proțâpî pe un butuc,
aranjat la fotograf
în decorul de argint,
stingherit - un guguștiuc.

Dor de iarnă, cui i-o fi?
Niște vrăbii zgribulite,
în vacarmul de copii,
se foiesc și ciripesc
sus, pe crengile albe.

Cățelușul trist

Veni tata c-un cătel
Și îl cheamă Azorică.
Eu tot strig de zor la el,
Dar se uită sus pe sârmă
La un pui de rândunică.

Și-l îndemn la joacă iar,
Însă el se uită sus...
Mi-e necaz, și vai și-amar,
Că oftează cu ochi triști
După puiul ce s-a dus.

Ce să fac? Cum să-l împac?...
Aseară l-am îmbăiat,
Ca să-i fiu și eu pe plac,
Dar se uită trist la mine,
Nu-i arde nici de lătrat.

Tata-mi zise c-avea frați,
Mulți la număr și vioi
Unii albi, alții pătați.
Blana lui are zuluți
Și pe frunte-i stă vâlvoi.

El mi-e prietenul cel bun,
Și tristețea-i trecătoare.
Îl mângâi și tot îi spun
Că-l iubesc și-l îngrijesc,
El se joacă cu o floare...

Mânia vântului

Plânge vântul pe cărare
că îi luă furnica iară
picul de nectar din floare
și-a rămas fără mireasmă
într-o zi de primăvară.

- Furnicuța mea haină,
ia mai cată-ți un alt drum,
lasă-mi florile -n grădină
să le mângâi pe-ndelete,
lasă-mi tu al lor parfum!...

Năvăliră hoții-n drum,
cărăbuși și gărgărițe
strâng dulceață și parfum
în pocale-aripioare
de la florile pestrițe.

Albii fluturi și albine
se perindă pe la flori,
se-nfruptară în stamine
și-n petale aroamate,
vântul suflă cu fiori:

- O să vină toamna iară
să-mi rămână mii de flori,
du-te, dragă primăvară,
c-am să dănțui printre ele
de cu seară până-n zori!...

Prietenie necuvântată

Un cățel și un pisic
se îndeamnă la lăptic,
iar cocoșul înfoiat
și cu pinteni, încălțat,
curios, fără zăbavă,
cercetează zor-nevoie
un mâner stricat la tavă.

Stă în gardă, dinapoi,
pus pe ceartă și război
că jivina cenușie
scoase capul din tipsie

și se uită către el,
parcă-ar spune răspicat:
"Să nu te iei de cățel!"

Iar roșcatul gulerat
de îndată a plecat,
scuturând aripi vâjnoase,
pe la spicuri albicioase,
și se puse pe cântat,
țanțoș și fudul din fire,
sub un gard dărăpănat...

Toamnă de lut

Codrul tot a ruginit
Și frunzișul s-a rărit.
Un stejar înalt și slut
Are frunzele de lut.

Prin cetățile de nori,
Șiruri albe de cocori,
Iar pe ramuri dezgolite,
Niște vrăbii zgribulite...

-Toamnă mică-ngălbenită,
Ce porți trenea răsucită
Lăsași florile pe seară
Sub covor cârpit de ceară.

În răzoarele pustii
Duseși frunzele din vii,
Tufe mici de pădăii
Porți la poale ruginii...

Fetița și iarna mofturoasă

Moș Crăciune, Moș Crăciune,
Eu am ochii de tăciune
Și aș vrea ca tu să știi,
Nu vreau dulciuri, jucării!

Vreau cocosul cel roșcat
Care ieri m-a alergat,
Să se joace-un pic cu mine,
Că mi-e dor și n-am cu cine.

Iar cățelu-i lenevos,
Toată ziua roade-un os
Și se uită lung la mine...
M-aș juca, dar n-am cu cine.

Mă mai joc cu o sfârlează
Că furnicile iernează.
Le-aș face căsuțe iar
În răzorul cu umbrar...

Însă vreau să-ți spun acuș,
De simți greu la urcuș,
Că sunt tare necăjită
De poiana înnegrită.

Nici zăpada n-a venit,
Săniuța-a ruginit...
Iarna asta-i mofturoasă,
Unde o fi neaua pufoasă?

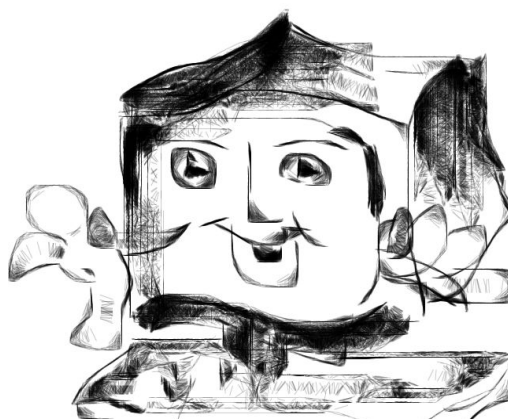
Întâmplări neprevăzute ...

Într-o zi de toamnă lungă, sus pe cerul cenușiu,
se arată colț de soare, mic, timid, înșelător,
fiind cârpit cu norii gri...
O albină rătăcită prin carmin de trandafir
își culege iar mireasmă,
dar un pui de vânt răzleț îngrădește soarele;
fulgii mari de gheață lină netezește întreg pământul
și albina amorțită căzu lesne jos pe alb,
însă trandafirul nostru
scoase ca printr-o minune multe noduri pe tulpină,
să se-agate albinuța,
s-o ascundă în petale...
Și de-atunci, toți trandafirii,
de sunt roșii, albi sau galbeni,
își lăsară țepi pe ramuri,
scară mică și secretă,
ca s-ajute mici gânganii la întâmplări neprevăzute...

* din volumul pentru copii (bun de tipar) "Toamnă de lut"

"Copilăria - albastru infinit, zidit cu veșnicie"...

Poveștile nemuritoare poartă copilul într-o lume a fantezei, unde binele învinge întotdeauna răul, o lume de vis cu izvoare de argint în care află minunea de a fi copil. Pentru că însăși copilăria este o poveste nemuritoare, fără margini...

desen de Elena-Liliana Fluture

Tudose TATU

„Cheia Dunării” împărătești

Sulina cea mîlîță

Ziua de 26 februarie 1837 este data oficială a înființării burgului. Una dintre marile enigme cu care s-a confruntat istoriografia românească și europeană, problemă rămasă într-un nemeritat cotlon de miezul nopții în ciuda nenumăratelor tomuri editate pe parcursul a două secole până astăzi 22 noiembrie 2010, de o listă nesfârșită de autori mari și mici, a fost aceea a datei de fondare a burgului devenit orașul Sulina.

Nu insist asupra importanței acestui amănunt „*in-signifiant*” care a dus în timp la izbucnirea Războiului mondial al Crimeii, pentru istoria Europei, Dunării de Jos și în sfârșit a Galațiului, sau invers, conform realității, dacă așa vor catadicsi să înțeleagă în sfârșit după una sută cinci zeci și patru ani, confrății întru istorie.

Născut la Galați fiind, în mahalua Sfântul Ioan, ca simplu cercetător de peste o decadă, ori mai multe, fiindcă nu am consemnat exact clipa în care mi-am pus întrebarea, am căutat în multitudinea de cărți și documente aflate în bibliotecile și arhivele din țară, o pistă care să mă apropie de ținta dorită.

Cernind, consultând sumedenie de note bibliografice, eliminând, vorba ceea, căutând acul în carul cu fân, an de an, pot în clipa de față să pun la dispoziția cititorilor și marelui public, cu tot respectul convenit, rezolvarea problemei care mi-a bântuit somnul aman de vreme.

Evenimentul este consemnat în corespondența purtată de doi mari oameni de stat țariști, anume Mihail Semionovici Voronțov, guvernatorul Odessei și al provinciei Novorossia și Basarabia, și cancelarul Karl von Nesselrode, ministrul de externe al imperiului rus vreme de 4 decenii, 1816-1856.

Respectivele scrisori sunt incluse în voluminosul corpus de documente intitulat „*Archiv Kniazia Vorontsova*”, adică „*Arhiva Cneazului Voronțov*”, din care 40 de volume au apărut până în anul 1895 prin grija fratelui acestuia.

Una dintre ele se referă la o decizie capitală.

Scrisoarea rătăcită, pierdută doar de cei neinteresați, au, mai mare belea, răuvoitori ai Dunării și neamului moldo-vlah, atinge întreaga problematică a fluviului-rege, problematică a căror aspecte nu au fost încă pe deplin elucidate nici până astăzi, nici puse în adevărata lor lumină și valoare.

Iată-o tradusă și publicată pentru prima oară într-o limbă de circulație contemporană.

Subtitlurile, clarificările și comentariile ne aparțin.

Nașii Sulinei, guvernatorul jumate lord, jumate negustor și aianul de Tulcea, Hussein Effendi

Odessa 26 februarie 1837

Dragă conte, astăzi în sfârșit am expediat ministrului de interne și dumneavoastră, situația și propunerile mele cu privire la Sulina; rog să le acordați un moment de atenție. Vă asigur că problema este foarte importantă atât în prezent, dar și pentru viitor, și nu cred că se vor putea găsi inconveniente raționale în măsurile pe care le propun.

În tratarea acestei chestiuni am în vedere tot timpul tratatul de la Adrianopol și oricare sunt speranțele mele

referitoare la importanța viitoare a Sulinei ca drept Cheia Dunării, nu solicit nici-un fel de ajutor, nici-o măsură, nici ridicarea vreunei construcții care să nu reprezinte pur și simplu ca formă și în fapt, decât o anexă a Carantinei autorizate de tratat în insulele Dunării, imperios cerută de interesele noastre cele mai mari.

Chiar dacă mi s-a acordat ceea ce am solicitat, în prezent stabilimentele noastre sanitare din acest loc urmare drepturilor pe care le deținem, sunt încă departe de ceea ce ar putea fi și ceea ce vor trebui să fie cu timpul.

Dacă în acest moment cineva ar putea fi acuzat de a nu fi respectat tratatele în chestiunea insulelor Dunării, aceștia sunt înșiși Turcii; dar evit să mă plâng. Aianul de Tulcea, cel căruia i-am arendat pescăriile de pe insula Sfântul Gheorghe și care în același timp este antreprenorul cel mai sigur și mai ieftin pentru construcțiile și celelalte lucrări din acest loc, a profitat de acest lucru pentru a paște acolo mari turme, fie cele care îi aparțin lui personal, fie ale altora care îi plătesc pentru aceasta dijmă.

În afară de o mulțime de vite cunute, cu certitudine în prezent se află cel puțin 10 000 și probabil până la 30 000 de oi care pasc pe iamașurile de pe insula Sfântul Gheorghe.

Nouă ne este imposibil să profităm de pe urma acestui lucru și dificil de a împiedica sau chiar de a verifica afacerile vecinului nostru.

Drept urmare și în plus având în vedere de a nu compromite propriile noastre interese, n-am să întreprind ceva anume, făcându-mă că nu știu nimic, nici nu mă voi amesteca în afacerile sale.

M-am adresat acestuia pentru tot ajutorul pe care mi-l poate acorda; i-am trimis mici cadouri, ceai și alte dulciuri care-i fac tot timpul mare plăcere și sunt sigur că rapoartele pe care le alcătuiește cu privire la noi, expediate la Constantinopol, sunt toate în favoarea noastră.

Pe de altă parte, el asigură în contul nostru poliția în imensa insulă Sfântul Gheorghe, așa cum noi nu am putea-o vreodată face; nu suferă deloc vagabonzii și ni-i predă imediat pe dezertorii care trec în partea aceea.

Chiar săptămâna trecută - perioada 19-26 februarie 1837 n.n. - el a expediat generalului Fedorov, care se găsea la Ismail, 2 soldați din regimentul aflat în garnizoană în acel oraș și acest lucru continuă să-l facă de când suntem în aceste raporturi cu el, mai ales de la vizita mea la Tulcea în luna mai a anului 1835” |1|.

Atunci începuse colaborarea în Delta Dunării sau mai bine “*codovălmășia ruso-turcă*” cum o numește plastic atentul analist C.I. Băicoianu în a sa lucrare „*Dunărea, privire istorică, economică și politică*” chiar dacă se referă la o dată anterioară si numai la canalul Kilia.

Lucrurile între timp evoluaseră, respectiv granița se schimbaseră pe canalul Sulina.

-va urma-

Coriolan PĂUNESCU

ADEVĂRATA NAȘTERE A PRESEI ÎN ROMÂNIA

În „*Contribuții la Istoria presei române*”, Constantin Antip arată că adevăratele începuturi ale presei, în țara noastră, au avut loc „spre sfârșitul celui de-al treilea deceniu al secolului XIX”, adică în momentul când procesul de destrămarea al feudalismului se intensifică, făcând loc relațiilor economice de tip capitalist. În acest timp, datorită creșterii forțelor de producție „se dezvoltă piața internă, se amplifică legăturile comerciale cu străinătatea”, spune autorul citat. Și, astfel, dorința noilor pături, de a desființa privilegiile feudale, se va reflecta în marile frământări sociale din epocă, cu precădere în mișcarea de la 1821, condusă de Tudor Vladimirescu. Mai mult, interesele tinerei burghezii se regăseau, în planul ideilor, într-o serie de atitudini antif feudale îndreptate împotriva iobăgiei, dar și prin manifestarea, fără opreliști, a dorinței de independență națională; de asemenea, în planul culturii, era vădită lupta noilor pături pentru deșteptarea conștiinței naționale „prin dezvoltarea învățământului, științei, literaturii și artei”, afirmă Constantin Antip.

Aceste deziderate, de promovare a ideilor iluministe, pe tărâm ideologic și cultural, reclamau apariția unei prese militante care să dea curs revendicărilor burghezii și celorlalte clase și pături sociale, interesate de lichidarea feudalismului și de reșezarea societății pe cu totul și cu totul alte baze ale dezvoltării social-economice; respectiv, pe baze capitaliste. În acest context, în 1829 apare „*Curierul Românesc*” (8 aprilie), la București, prin grija lui Ion Heliade Rădulescu și „*Albina Românească*” (1 iunie), la Iași, sub direcția lui Gheorghe Asachi; pentru ca, nouă ani mai târziu, la Brașov, Gheorghe Bariț să scoată „*Gazeta de Transilvania*” (1838), ceea ce înseamnă că, la români, începuturile presei sunt reprezentate de trei publicații periodice. Savantul Nicolae Iorga, despre cei trei corifei ai presei, avea să afirme tranșant: „Intemeietorii presei periodice sunt trei fruntași scriitori: Eliad Rădulescu, Gh. Asachi și Gheorghe Bariț, redactori ai *Curierului*, *Albinei* și, respectiv, *Gazetei de Transilvania*”.

Scopurile acestor apariții sunt rostite cu claritate în prospectele acestora, chiar dacă ele, la timpul cuvenit, anunțau gazetele în cauză, cu alte nume, decât cele cu care au apărut la tipărire; și anume: „*Curierul Bucureștilor*” și, respectiv, „*Gazeta românească din Est*”. Între altele, în **prospecte**, în legătură cu ceea ce se va numi până la urmă „*Curierul Românesc*”, se

spunea: „Acest vestitor de obște de atâția ani cunoscut de neapărată trebuință în luminata Evropă, a ajuns astăzi a își împărtăși vestirile sale, și între neamurile cele mai necunoscute, care încă în tulburările și neodihnele lor, au simțit lipsa și trebuințele lui. El astăzi cunoaște mai toate limbile Europei (...) și foarte trist era pentru noi, iubiți români, când el încă până acum, nu cunoștea limba noastră, și noi vestirile lui le primeam în limbi străine (...)”¹. În același timp, prospectul anunța că, în gazetă, se va tipări și o culegere „din cele mai folositoare și interesante lucrări din gazetele Europei”, un fel de „revistă a presei străine”, precum și însemnări pentru creșterea și sporirea literaturii românești, informații comerciale, știri interne, documente oficiale, anunțuri de vânzări și mezaturi deosebite”, dar și probleme edilitare și de igienă publică.

În prospectul „*Albinei Românești*” se arătau următoarele: „Nu se află astăzi în lumea politică neam... carele, între altele ale sale folositoare instituții să nu aibă în limba nației un jurnal periodic (...). Luătoriu aminte cititorul gazetei, ca într-o oglindă, în ea vede înfățișate toate interesantele întâmplări de carele el însuși atarnă, martor se face cruntelor bătălii, vede faptele, aude vorbele străluciților bărbați, se minunează de fenomenele firei, și ca un călătoriu pe rotunzimea pământului culege folositoare pilde și învățături”². Cu privire la stilul gazetei, Gheorghe Asachi menționa: „ (...) redacția va urma după cel cerut de regulile limbii, și pe carele orice filolog ideat îl va afla potrivit”³. Fapt interesant, pentru acele vremuri, Asachi vorbea despre obligativitatea publicației de a răspândi știri veridice și, în același timp, de a urmări eficacitatea gazetei.

În sfârșit, „*Gazeta Transilvaniei*” anunța, în preospectul ei, „că se va ocupa de probleme privind îmbogățirea limbii și literaturii”⁴, dar mai târziu, gazeta și-a lărgit tematica „în lățirea cunoștințelor”, „împărtășirea ideilor la toate plasele de oameni, găsind cu cale de a strecura, cu curaj, idei care propovăduiau necesitatea înlăturării privilegiilor feudale, dar și despre „dreptul popoarelor la viața de sine stătătoare”, ceea ce, astăzi, ar fi sinonim cu „dreptul popoarelor la autodeterminare”, principiu clamat dar nerespectat, în zilele noastre, ca, de altfel, și în timpul lui Gh. Bariț, care l-a pus în circulație, la Brașov. Altfel spus, aceste publicații, care au fost primele periodice, în România, aveau, în fapt, preocupări politice, economice, sociale, culturale și naționale, ale burghezii în expansiune; de altfel, chiar Ion Heliade Rădulescu preciza, cu privire la periodicul său „*Curierul Românesc*”, că trebuie să fie o publicație „administrativă, comercială și politică”⁵, dar ea a fost deopotrivă (și chiar mai mult) și culturală, în ciuda titlului care făgăduia să fie „mai mult de informație curentă decât altceva”. Astfel că, între anii 1830-1832, I. H. Rădulescu, va publica, la rubrica „Literatura” articole de îndrumare literară, scurte notițe despre poeții debutanți, recenzii ale unor cărți apărute; de asemenea, în perioada 1833-1834, întemeietorul „*Curierului Românesc*” va publica articole, pe care le va intitula „Pentru poezie”,

(continuare în pag. 35)

„Pentru stil”⁶ ceea ce demonstra că, încă de la începuturi, I. Heliade Rădulescu va fi preocupat de îndemnarea cititorilor către literatură. De notat că, „Curierul Românesc” (ori în suplimentele acestuia: „Gazeta Teatrului Național”, „Muzeul Național”, și „Curier de ambe sexe”) au debutat: Iancu Văcărescu, Vasile Cărlova Grigore Alexandrescu, ceea ce vorbește, convingător, despre ideile îmbrățișate de redactorul I.H. Rădulescu, cunoscut, până la apariția periodicului doar ca ucenic și urmaș al lui Lazăr în noul învățământ românesc. El se va dovedi, la „Curierul Românesc”, un înflăcărat apărător al latinității limbii românilor, a ideilor de continuitate și unitate națională, susținând în articole („Repede aruncătura de ochi asupra limbii și începuturilor rumânilor”, „Limba românească” etc.) adevărate pledoarii privind originea poporului și a limbii vorbită de el; în acest context, el afirmă: „limba [română] lui pentru sine și pentru trebuințele lui cele de aproape este toată latină. Urmele slave se găsesc în limba bisericii și a cancelariilor domnești”. În același timp, un obiectiv important al programului cultural și literar al lui I.H. Rădulescu, îl constituiau traducerile din literatura universală; astfel, între anii 1830-1840, el va traduce din Lamartine, Byron, J.J. Rousseau, Voltaire, și-i îndeamnă pe tinerii membri ai Societății Filarmonice (1833), sub egida căruia apărea „Curierul Românesc”, să traducă piese din literatura universală. În numărul 4/1843, Ion Heliade Rădulescu publică, din aceleași rațiuni, articolul „Chemare către folos, facere de bine și glorie prin traduceri din literatura universală”, iar peste alți trei ani, în 1846, publica un alt apel, mult mai bogat decât primul, cu titlul „Început de Bibliotecă universală”, unde, între altele, propunea să se editeze cei mai remarcabili autori antici (și moderni) „ale căror scrieri au contribuit spre împlinirea fetei celei mari a civilizațiunii, spre formarea minții și inimii umane, spre perfecția omului”. În acest „Început de Bibliotecă universală”, el propunea traduceri din operele lui Herodot, Homer, Platon, Aristotel, Montesquieu etc.

Totodată, în „Curier de ambe sexe” (1837-1842), Heliade publica traduceri din Pușkin, Lamartine, G.Sand, Goethe, Al. Dumas, Chateaubriand, Balzac, Byron, dar și opere originale, desigur, la rubricile: „Poezie”, „Morală”, „Literatură”, „Nuvele”, „Căsnicie”, „Varietăți”, „Filosofie”, „Educație”. Autorii literaturii universale nu erau aleși unilateral. Erau publicați, alături de operele clasice ale lui Boileau și Moliere, preromanticii J.J. Rousseau, Chateaubriand, romanticii Byron, Lamartine și Pușkin, dar și realistul Balzac. În acest fel, prin eforturile lui Ion Heliade Rădulescu, și, desigur, ale colaboratorilor săi, scriitorii tineri sunt puși în contact direct cu opere ale tezaurului literaturii universale.

Activitatea pe care o desfășoară Heliade în Țara Românească, prin mijlocirea *Curierului* (și a suplimentelor) își are corespondent, aproape identic, în Moldova, în persoana lui Gheorghe Asachi, și el un cititor de școli românești, convins că, prin ziar, tineretul poate dispune de o adevărată tribună a educației.

Acesta din urmă, Gheorghe Asachi, la numai câteva zile de la apariția „Curierului Românesc”, în Țara Românească, va scoate, în Moldova, o înștiințare (17 aprilie 1829), cu privire la *Albina Românească*, unde își va face cunoscute intențiile publicistice; el preciza că, în *jurnalul său periodic*, se va ocupa de treburi „politicești și interesante novitale din toate țările lumii, buletine din teatrul de război, culegeri istorice, literare, morale, filologice (...)”⁷. Gheorghe Asachi, însă, era preocupat și de probleme economice (lucrarea pământului, creșterea viermilor de mătase etc). El va scoate, la Iași „Albina Românească” (1 iunie 1829), a fost un bisăptămânal care, cu unele întreruperi, a durat până la 24 noiembrie 1859, Asachi fiind convins că, „înființarea unui mijloc înlesnitor prin carele să poată nația noastră cunoaște îmbunătățirile și înaintările minții omenești, precum și cursul întâmplărilor lumii, de care tot omul atârnă (...)” este o întreprindere necesară, pentru progresul neamului românesc.

De aceea, articolele cu caracter informativ, din domenii diverse, vor ocupa spații largi în gazetă, pentru o cunoștere cuprinzătoare a științei acumulate de omenire. Profesorul va resimți, însă, opt ani mai târziu, nevoia unei publicații literare, unde să apară „productele duhurilor cele nouă”. Și astfel, în 1837, Gheorghe Asachi adăuga *Albinei*, suplimentul literar „Alăuta Românească”, care va apare de la 14 martie 1837 până la 10 februarie 1838 (în total 8 numere).

În Transilvania, inițiator al unui ziar românesc nu a fost doar Gheorghe Barițiu (profesor la școlile românești din Brașov) ci și Ion Barac; acesta din urmă, a editat **Foaia Duminicii spre înmulțirea cele de obște folositoare cunoștințe**, care a apărut tot la Brașov, în anul 1837.

Este anul când, Gheorghe Barițiu publica o **Înștiințare** literară în care, după ce recunoaște meritul foii lui Ion Barac, cheamă pe compatrioții săi, transilvăneni, să dovedească, prin ziare și reviste, că limba românească „este destoinică de a se putea **deplini**, regula (de a se organiza, de a se pune la punct, n.n) și îmbogăți ca oricare alta”. În primul număr din *Foaie literară* (1 ianuarie 1838), care premerge *Gazetei de Transilvania*, Barițiu semnează un articol în care vorbește despre rolul traducerilor în dezvoltarea limbii literare, semnalând apariția unor opere traduse din literatura universală (Byron, Rousseau, Hago ș.a.), Barițiu era convins, ca și Heliade că „meritul traducătorilor este mare”.

¹ Hodoș, Nerva; Ionescu, Al., Sadi, „Publicațiunile periodice românești”, București, 1913.

² *Ibidem*

³ Hodoș, Nerva; Ionescu, Al. Sadi, *Publicațiunile periodice Românești*, București, 1913.

⁴ Antip, C., „contribuții la istoria presei române, Editura U.Z. din, RPR, 1964.

⁵ Iorga, Nicolae, „Istoria presei românești”, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 1999.

⁶ Hangiu, I. „Reviste și curente în literatura română”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978.

⁷ *Ibidem*.

A VENIT IARNA!

Baba Iarna intra-n sat,
Umbla greu si apasat,
Vânt, troiene mari de nea,
Toate sunt în sac la ea.

Si fara sa dea de veste,
Mai ceva ca în poveste,
Din sac cerne ca o moara
De la prânz si pâna-n seara.

Dar copiii-s bucurosi,
Saniile-si scot voiosi,
Pe drum alb, fara de pata,
Saniile merg sageata.

de Patricia Lidia

La munte, copiii mari
Iar au încalcat clapari
Si pe pârtie schiaza...
Nimeni nu capituleaza!

Dar copiii cei mai mici,
În surtuc si în opinci
S-au pus cu totii pe treaba
Oameni fac azi, de zapada,

Cu ardei în loc de nas,
Iar pe cap, un ananas!
Si-apoi veseli, împrejur,
Hora fac, pot sa va jur!

Este seara de Ajun
Dinainte de Craciun,
Copiii s-au adunat,
Lânga bradul colorat.

Bunica povesti citeste,
Când si când ea atipeste,
Copiii-ntelegatori
O trezesc nerabdatori:

“Aoleo, si ce-a facut?
Prâslea proba a trecut?”
Si bunica, zâmbitoare,
Le citeste-n continuare.

Chiar de sunt copii cuminti
Si asculta de parinti,
Ei nu dorm, desi e noapte,
Vor povestea mai departe.

Este seara de Ajun,
Curând vine Mos Craciun,
Copiii ascultatori,
Asteapta încrezatori.

Bunica a tot citit
Pâna toti au adormit.
Peste noapte au visat
Ca Mosul i-a vizitat

Si sub bradu-mpodobit
Daruri multe au gasit,
Fetita, o balerina
Baietii, câte-o masina.

ASTEPTÂNDU-L PE MOS CRACIUN, de Patricia Lidia

NOAPTEA DE CRACIUN

A venit din nou Craciunul,
Bucuros e tot românul,
În familie-i sarbatoare.
Întinsa-i iar masa mare.

Azi pe Domnul îl cinstim,
Ofrande îi oferim,
Mult patimitorul sfânt
A venit azi pe pamânt.

Datinile din strabuni
Ne-ndeamna sa fim mai buni,
Pe Domnul sa îl cinstim,
Semn sa-i dam ca îl iubim

Lumânari azi vom aprinde
Vom cânta sfinte colinde,
Caci sub a credintei raza
Îl rugam sa ne-aiba-n paza.

Patricia Lidia

Revista Boema

vă urează

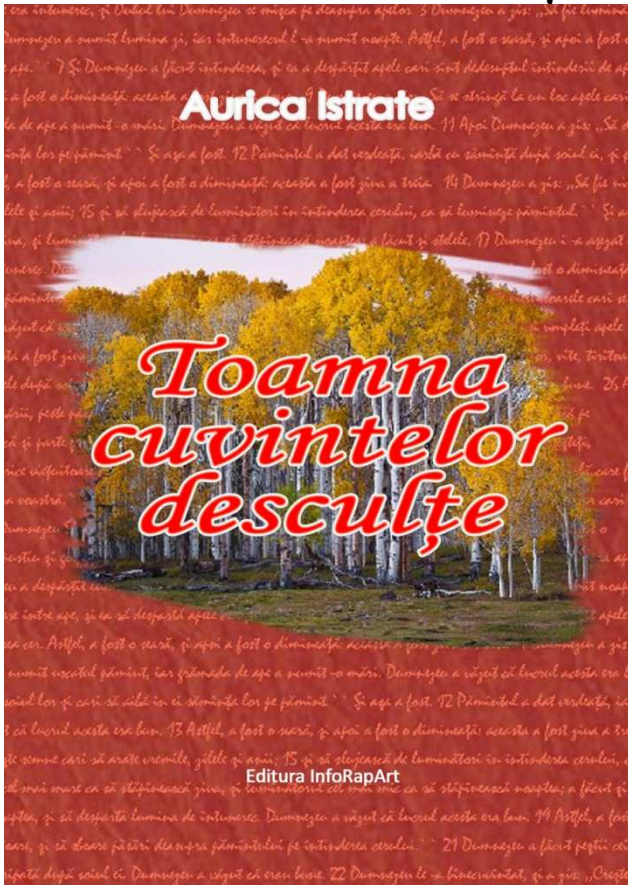
SĂRBĂTORI FERICITE

și

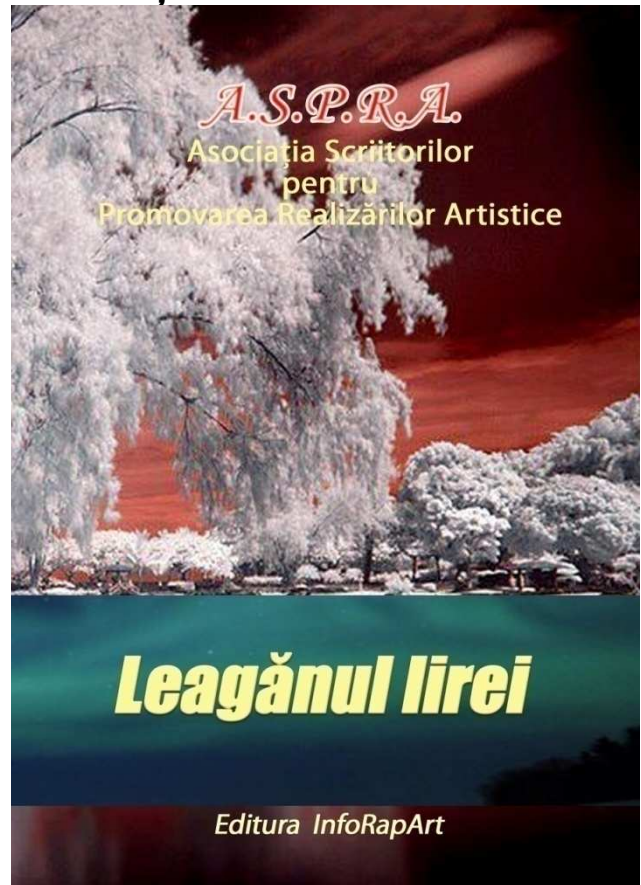
LA MULȚI ANI

2013

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

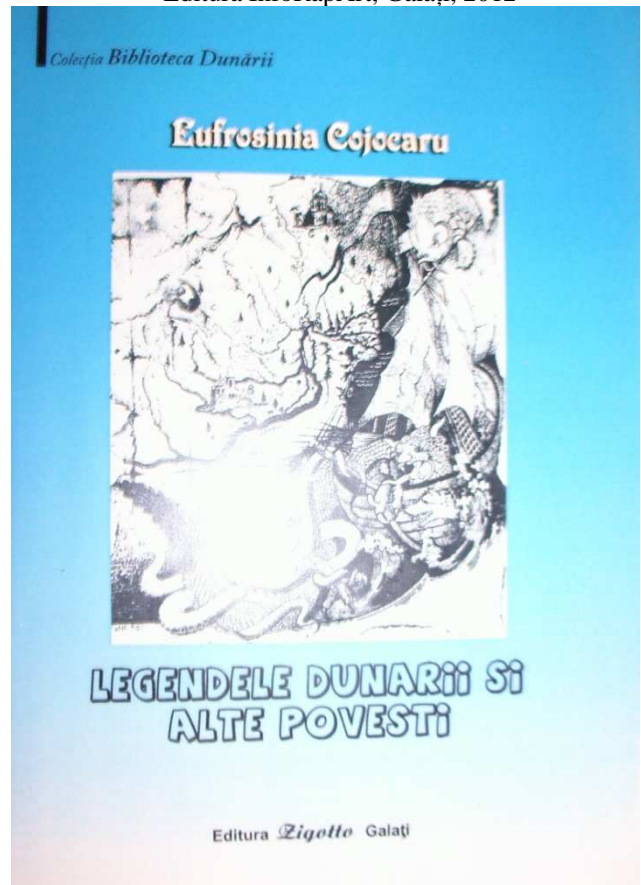
Aurica Istrate – Toamna cuvintelor desculțe
Editura InfoRapArt, Galați, 2012

A.S.P.R.A. – Leagănul lirei – antologie colectivă
Editura InfoRapArt, Galați, 2012

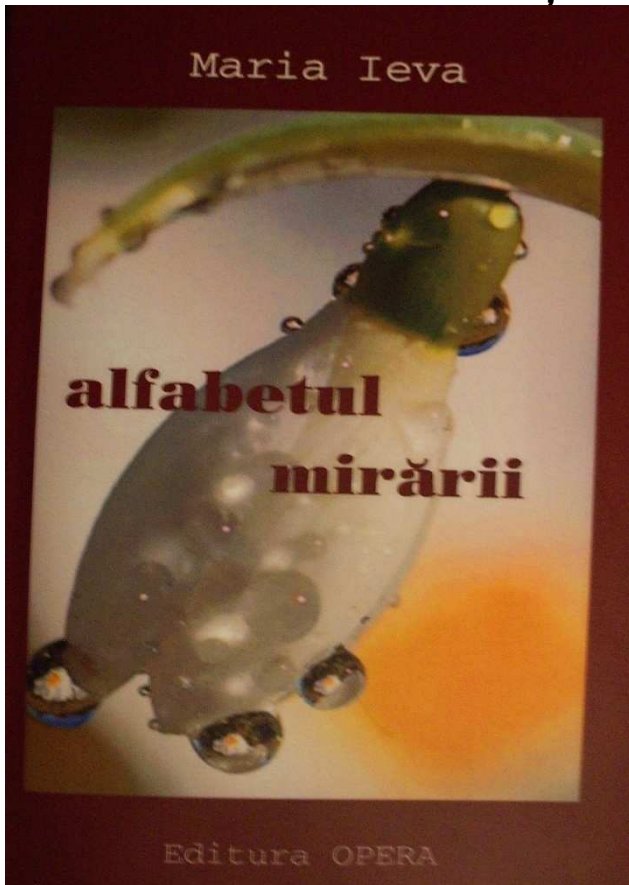

Liliana Petcu – Poezia cuvintelor
Editura InfoRapArt, Galați, 2012

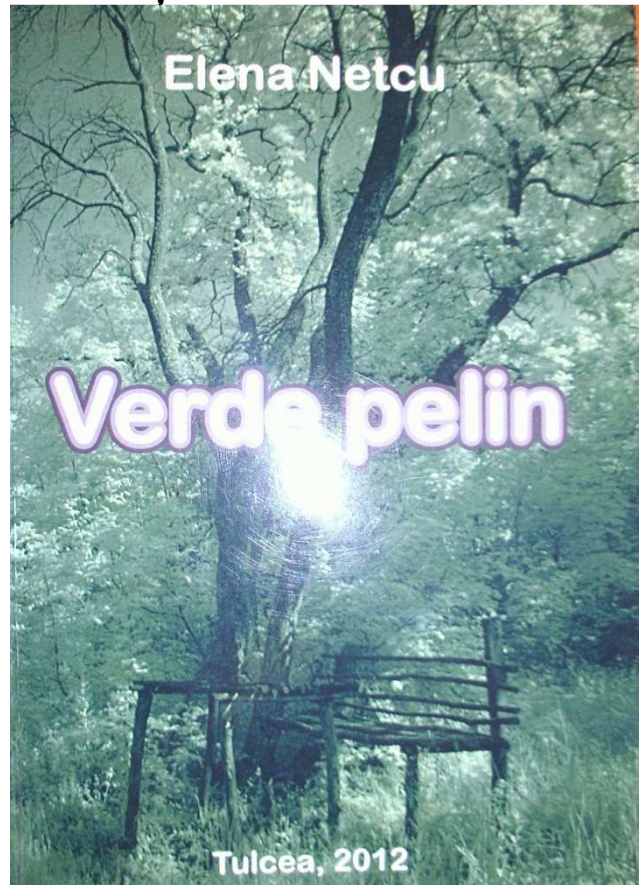

Eufrosinia Cojocaru – Legendele Dunării și alte povești
Editura Zigotto, Galați, 2012

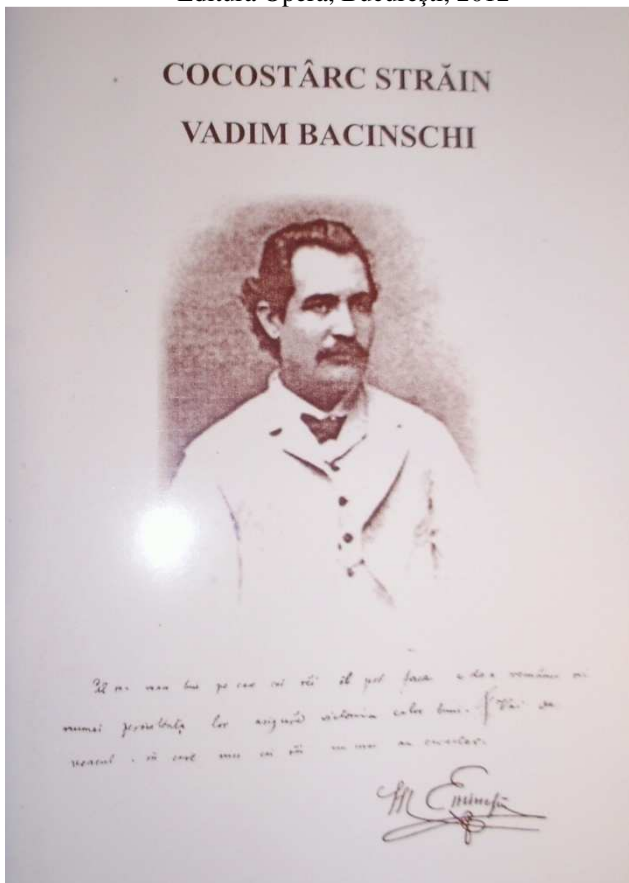
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

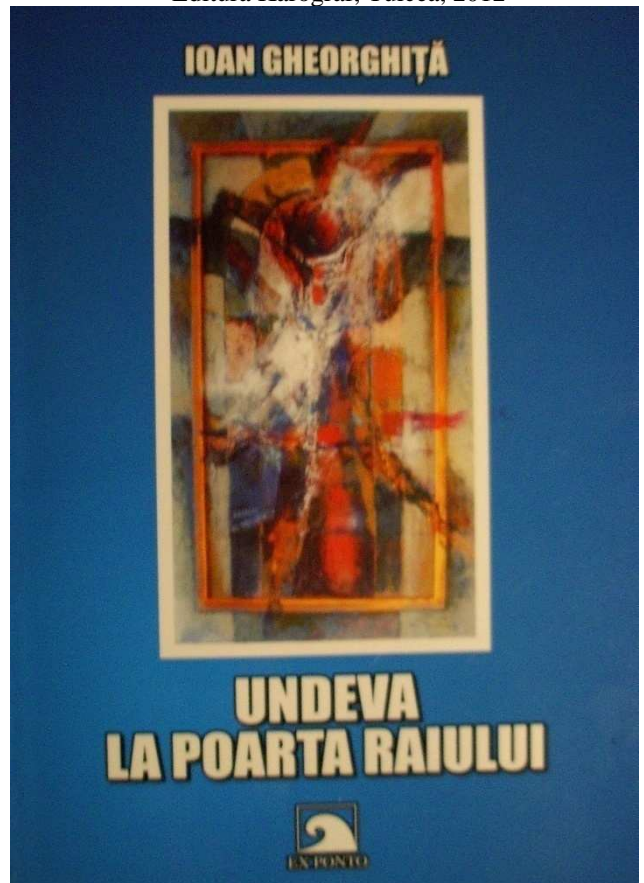
Maria Ieva – Alfabetul mirării
Editura Opera, București, 2012

Elena Netcu – Verde pelin
Editura Karograf, Tulcea, 2012

Vadim Bacinschi - Cocostârc Străin
(Poetul Mihai Eminescu la Odessa), Odessa, 2011

Ioan Gheorghîță – Undeva la poarta raiului
Editura Ex Ponto, Constanța, 2010

BOEMA

ISSN 2066-0154

apler

Galati, cod 800428, Str. Barbosi, Nr. 12, Bloc D, Ap. 14

Telefon: 0726 337376, 0336 800313

Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com

Web site: www.boema.inforapart.ro